1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

Nº202 (21.610)

2009 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 24, щэбэт

Тхьэмахуэм тхуэ къыдокі

• И уасэр соми 3-щ

президент Къэжэр Альберт. Ар къеджащ УФ-м Феде-рацэмкІэ и Советым и Уна-фэщІ Миронов Сергей зэ-хьэзэхуэм хэтхэм къахуи-гъэхьа тхыгъэм.

Пшыхьыр я уэрэдхэмрэ ьафэхэмкІэ ягъэщІэрэ-

къафэхэмкиэ ягъэщтэрэ-щІащ КъБР-м и эстрадэ уэрэджыІакІуэ цІэрыІуэхэу Сокъур Ольгэ, Текуев Амур, «Нал цІыкІу» къэфа-

Амур, «там. — КІуэ гупым. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, УФ-м и чемпионатым и япэ

махуэм зыкъэзыгъэлъэгъуа ди щІалэхэм финал ныкъуэм нэса зыри къахэ кІакъым. ЦІыхухъухэм з гупым килограммищэм нэс

гупым килограммищэм пэ-зи хьэльагъхэм я деж пашэ щыхъуащ Костоев Роман. Килограмми 100-м щ Ингъухэм я деж тек Гуэныгьэр къыщихьащ Джанаев Сос-

лан.

КъБР-м и гъэсэн цІыхубахэм ящыщу а махуэм
зыри бэнакъым. Килограмм
78-м нэсхэм я деж япэ
увыпІэр къмщихьащ Казанцевэ Наталье. Абы
щІмгъухэм я ээпеуэм Донгузащвили Теа къыплъз-

adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

€алинеіШ 🌒

Гъуэгум и

къежьапіэ

Урысейм ШІэныгъэхэмкІэ и кадемием и Къэбэрдей-алькъэр шІэныгъэ центрым шІэныгъэлі ныбжышіэхэм

п щізныі вэлі ныожьыщіздэм гьэ къэс къызэрагьэлэш кон-ференцым и епшіанэ зэхыхьэр жэпуэгъуэм и 22-23-хэм Налшык къалэм щекіуэкіащ.

АБЫ КЪРИХЬЭЛІАЩ Къэ бэрдей-Балъкъэр, Адыгей, Къэрэшей-Шэрджэс, Шэшэн, Ингуш республикэхэм, Став-

интуш республикэхэм. Став-рополь. Краснодар крайхж урысей Федерацэм и нэггу эщ субъект зыбжанэми я еджа-піэхэмрэ щіэнытьэ Іуахущіа-піэхэмрэ я шіэныгьэлі ныб-жышіэхэр. Доклад зыбжанэ къагьэхьащ Инджылызым и уняверситетэм щеджэ сту-дентхэми.

дентхэми.

Хьуэхъу псалъэхэмкіэ конференцым хэтахэм захуигьэзащ Урысейм Щэныгъэхэмкіз и Академием и КъзбэрейБалъкъэр щэныгъэ центрым и унафэщым и къалэнхэр

зыгъэзащіэ, филологие щіэ ныгъэхэм я доктор, профес сор Улак ов Махъты. Абы къы

хигъэщхьэхукlащ щіэныгъз лэжьакіуэхэр гъэсэныр зэры-нытыншыр, жэуаглыныгъэш-хуэ зэрыпылъыр икіи лэжьа-кіуэ ныбжьыщіэхэр къэхутэ-ныгъэм къыхэшэным Уры-

пын бэм квыхэшэным уры: сейм и академическэ щіэны гъэм и дежкіэ мыхьэнэшхуз зэриіэр. Урысейм Щіэныгъз хэмкіэ и Академием и Къзбэр дей-Балъкъэр щіэныгъэ цен

● Тэтэрстаным щокІуэкІ

«Урысейр спортым и хэкущ»

<u>Къзбэрдей-Балькъэр Республикэм и делегацэу респуб</u> икэм и Президент Къанокъуэ Арсен зи пашэр хэтш дыгь уасэ Къэзан къалэм къыщызэју аха «Урысейр спортым и хэкущ» урысейпсо спорт зэјущіэшхуэм.

УРЫСЕЙ Федерацэм и Президент Медведев Дмитрий : УРЫССИФедерацым и Президент Медведев Дмитрий и жэрдэмий в кызэратызганда а захуусьшухур хуучунтайш физкультурэмрэ спортымрэ зегьзужьыным, дунейпсо спорт запашінынгь эхэр етьэфізмічуным, узыншатьэр хуужэным тещівихьа псуміз эзтегьзувэным. А захуусьым хлубызур дьгатурас УФ-м и Президентым и дже Физкуль-турэмрэ спортымрэ зегьз ужьынымміз, ХХІІ шірымаху з Олимп Джэгухэр, ХІІ Паропият шівымаху захетухэр 2014 тьэм Сочи шегьзмічумінныміз, ХХVІІ пірчейпсо тьэма-чух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсиялар 2013 граж. К хазам шегь эфихуальныміз к хух уминерсияльным зах уминерсияльныміз к хух уминерсияльным зах уминерсияльным зах уминерсияльныміз к хух уминерсияльным зах ум хуэ универсиадэр 2013 гъэм Къэзан щегъэкlуэкlы щыlэ советым и зэlущlэ eklyэкlащ.

щылэ советым т. ээущэе вклуэлыш, Махуищкіэ вкјуэкіыну, а зэхуэсым хьэщіэу мини 3-м щіигъу кърихьэліаш. Абыхэм папщіэ иджырей спорт Јамэпсымэхэм я гъэльэгъуэныгьэхэр ягъэхээыраш, щіэ-ныгъэ семинархэмрэ мастер-классхэмрэ ирагъэкіуэкіы-

ныгъз семинархэмрэ мастер-илассхэмрэ ирагъякуэжынущ.
Спортым и льэныкруэкіз ээрыгушхуэн куэд Кьэбэрдей-Балькэром ийэц. Республикэм щагъэсаш спортым и лізужкыгъуэ шказ хуэхэмміз дуней псом, Европам
«Спартак-Напшки» футбол командар мыйейуэ премьерлиг эм щаржаг у. Зэйлымыууэ ди спорт сменхэм схулізныгъэхэр шайца аладык-уыры бэнэкіз, бөлысіз хуятым,
даюдом, атлетикэ хьэлъэм. Кьэбэрдей-Балькээрым урысейпсо, дунейпсо зэхыз эхухээр шізж-шізкурэ шойузай.
Республикэм спорт школу 47-рэ щолажыз. Абыхэм
ящышу 21-м спортым и олимп лізужкыгтуэхэм шыхуа-

геспуоликэм спорт школу 41-рэ щолажьэ. Лоыхэм ышу 21-м спортым и олимп лізумыьшэуэхэм щыхуа-асэ. Абыхэм еджакіуэу мин 29-м щінгьу йокіуаліэ. 2008 гьэм и закъуэ Кьэбэрдей-Балькээрым спортым ухуэныгъэу 50-м щінгъу щізуэ щащіащ е щызэрагьэпэ-

и ухузнытьзу 50-м цінту шіруз щацівці є цінзэрагізляшыжаці.
КЪР-м и Президент Кьанокъуэ Арсен кънзэрильсятэмія, республиком цінзэтерзаці ди цінзгуралэр нэхе
кором продуктура продукту

мэ, дызэрыт ильэсым и кlэм щымакуэ спорт лізужыь-гурухами́д олимп захьзэзухэмэ мышыкулагэхьзэзырын центр кызэјуахынуш, Иджыпсту УФ-м Бты-лыжэ спор-тымрэ сноўордымія и феверацыя шытопсэльых Ура-сейм и чемпионат увацкымакуэ щетьэк/уэкіыным. Ап-хузізум мы заманым хоппа- хоккейм защыхуатаьса шкок кызэтээлэшыным икіи абы папшіэ центр щхыхуэ укуэ-

ТОЛАСОВЭ Екатеринэ

Зэхьэзэхуэм гуфіэгьуэкіэ щіадзэ

«Налшык» спорт комплек-сым щыщГидзащ дзюдомкГэ цІыхухъухэмрэ цІыхубз-хэмрэ я урысейпсо чемпихэмрэ я ўрысейнісо чеміни-онатым. Абы кърыхызалащ федералыз шІынальиблым, Мэзкуу, Санкт-Петербург кьалэхэм кымі яхэр. Я хьэльать ельытауэ гуэша гуп 16-м медалэм щы-щІзбэнынущ спортсмен 920-рэ.

РЕСПУБЛИКЭМ и Президентым кымбгээдэ-кlыу чемпионатым хэтыну-хэр си гуалэу фыксызо-гъэблагты Къэбэрэдей-Балькъэрым и щІынальям, - жи!ащ гуф!эгъуэ пшы-хыыр къызэ!узыха Къэбэр-дей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и Уна-

фэщІым и къалэнхэр пІа-лъэкІэ зыгъэзащІэ Уянаев - Иvжь спорт зэхьэзэхуэшхуэхэр щекІуэкІ щІыпІэ дызэрыщекТуякТ шІыпГа дыбары-куар иксумГа мі гуапізш, ДайодомкГа цІыхухаухамра цІыхубахэмрэ з урысейню чемпионатыр Налшык япэу катаууебыагыу араш, Ды-цогуть захызэмуар гукы нэж псоми фщыххуну, спортсменжам з зілущГа да-хэхэм гукьыдэж кымдаты-ну,

хэхэм гукъвьдо...
ну. - ДзюдомкІэ УФ-м и чемпионатым кърихъэлІа командэхэр фыкъызогъэблагъэ, - жиІащ Ипщэ феде
ральнэ щІыналъэм дзюдом ральнэ щІыналъэм дзюдом-кІэ и федерацэм и презисмен нэхъыфІхэр икІи шэч къытесхьэркъым зэпэшІэтыныгъэ удэзыхьэх куэд ди нэгу зэрыщ ак Гынум. Ма-хуипа Ка е к Гуэк Гыну чем-пионатым ипкъ итк Гэ за хагъзувэнущ Европэ, ду-нейпсо чемпионатхэм ди къэралым и щ Гыхьыр щызыхъумэну дзюдоистх командэр. Абы зэнык

ищІынущ. КъыкІэлъыкІуэу къызэ КъыкІэльыкІуэу къызэ-куэсахэм псалъэ гуапэкІэ захуигъэзащ КъБР-м и Хабзэгъэув ІэнатІэм къыбгъэдэкІыу УФ-м ФедерацэмкІэ и Советым щыІэ, ди республикэм дзюдомкІэ и федерацэм и

2008 гьэм екІуэкІа Олимп Джэгухэм я чемпи-он Хьущт Аслъэнбэчрэ 2004 гьэм Олимпиадэм жэз медаль къвщызыхьа Тау Хьэсэнбийри кърихьэлІат Урысейпсо зэпеуэм.

дей-балькэр шізныгэ цен-трым и шізныгэзі-секретарь кульщих эмеричен Павел зэлкърихаш колференцыр тетэмі ужівным пышіа кыл-тетэмі ужівным пышіа кыл-колференцым и секцохам доклад 70-м шінгу шашіаш шізныгъзлі тэмму кээтэсэ-бэльным, биологием, эколо-гием, географием, тхыдам, филологием, этнографием, хономикам, нэгьузщіхэми ягеухуауэ.

Республикэм и пщІэр еІэт

ДЫГЕЙ. *Щынальэм и гер*быр зытет гъущІ соминщІхэр къэралым щызекІуэн щІидзащ.

- ДЭ ДЫХУЩІОКЪУ Ады гейр дэнэ щІыпІэкІи къыща-цІыхуну, абы республикэм и пыхуну, абы республикэм и инвестицэ зэфІэкІым фІыуэ кегъахъуэ. Си гугъэмкІэ, къэ-ралым къыщыдэкІа ди гербыр зытет сомипщІхэр абы хуола-жьэ, - жиІащ Адыгэ Республи-кэм и Президент ТхьэкІушынэ

Аслъэнджэрий. Фигу къэдгъэк Іыжынщи, Урысей Федерацэм и Банк Нэхъыщхьэм 2009 гъэм бадзэнэхышхым 2009 гьэм оадээ-уэгьуэм и 1-м Адыгейм и герб зыгет мелуанит1 нэблагьэ фэ-епль ахышэхэр кьыдигьэк1аш, Гъущ1 сомипщ1хэм республи-кэм щызгек1уэн щыщ1адзар иджыблагьэш,

Хэгьэзыхь хэлькьым

АБХЪАЗ Еоливариан альян-сым хыхьэ Венесуэлэ, Кубэ, Бо-ливис, Никарасуы, Эквадор, Ло-зиника, Гондурас, Сент Винсен-прэ Гренадинэмрэ, Антисуы, Барбудь кэралхам Абхалымрэ Осетие Инизмрэ, кыралысырэ, ихохууу кылымпинум техуи зэпсэльыныгьэхэр Урысей Феде-раиэм Шынагьуэншагьэмк1э Со-

АЛЬЯНСЫМ хыхьэ Венесу-элэмрэ Никарагуэмрэ къэра-пыгъуэщ!эхэр ипэк!э къальы-гащ, абы къыхэк!ыу Патрушев тащ, аоы кымэжыну патрушев Николай Јуэхум ехьалІауэ нэ-хъыбэу зэпсэлъар Боливиемрз Эквадорымрэ я унафэщІхэрщ, Политологхэм кънзэрыхагъэ-щымкІэ, Боливариан альянсым хыхьэ къэралхэр хьэзырш Аб-хъазымрэ Осетие Ипщэмрэ къалъытэну, ауэ ахэри хуейш УФ-м Венесуэлэм ирита кредит-

эдэ. ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

⊙Зэпеуэ

Псоми иралъагъу КъБР-м и дахагъэр!

КъБР-м и Президентымрз Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэм «Си Къзбэр-дей-Балъкъэр» сурэт конкурс ирегъзкіузкі

АПХУЭДЭзэпеуэ къызэгъэ-пэшыпхъэу къыхэзылъхьар пэщыпхъзу къыкэзыпъхьар Коляда Николайш, КъБР-м и Президент Къанокъуз Арсен и интернет-сайтым абы кън-гъзхва тхыгъэм итщ: «Псоми иралъагъу ди хъум и даха-тъэр!», Республиком и Јаташ-хъэм а жэрдэмыр диlыгъащ икlи ар пхыгъэкlыныр езым и пресс-lyзхущапізм и пщэ ирилъхващ. ирилъхьащ. Зэпеуэм хэт хъунущ сурэт

техыныр зи ІэщІагъэхэри а Іуэхум дихьэххэри. Зэ-пеуэм хэтынухэм e-mail 401545@list.ru адресымкіз щэкіуэгьуэм и 30-м фізмыщэкуэг ьуэм и зо-м фгэмы-кыу къагъэхьын хуейщ езы-хэм траха сурэтхэмрэ зыхуэ-фащэ жылхъэм иту ятха за-явкэмрэ. Дэтхэнэ зыми къы-Іахыр сурэти 5-м щІимыгъущ. Зэпеуэм къагъэхьа тхыгъэхэр 2009 гъэм дыгъэгъазэм и 1-м КъБР-м и Президентым и

КъБР-м. и Президентым и www.president-kbr.ru сайтым иральхьанущ. Номинацау 5-м («Къэбэр-дей-Балъкъэрым и щіына-льэр», «Ли куршхэр», «Рес-публикам и ціыхухэр», «КъБ-хуркъвщіяхэр», «КъБ-хуркъвщіяхэр», «КъБ-и дамытьз») цыщу дотханам и унаціяхур республикам и и унаціяхур республикам и ціьхуро хъьбарегъвцію Іна-тіяхум къвшытовалэнуш. тІэхэм къыщытрадзэнущ абыхэм дипломхэр къыщра тыжынущ Урысей печатым и махуэм и щіыхькіэ КъБР-м и Президентым къызэригъэпэ-

президентым къызэригъэпэ-щыну гуфіэгъуэ зэјущіэм. Сурэт конкурсыр зэрекіуэ-кіынум нэхъ зэпкърыхауз нущ www.president-kbr.ru сайтым e (8662) 40-15-45 Дыгъуасэ екіуэкіащ КъБР-м Х ъыбарегъащіэ ізнатіэхэмкіэ, жылагъуз зэгухьэныгъжэм ядэлэ-жьэнымрэ щіалэгъуалэм я Іужухэмкіэ и министер-ствэм и коллегием хэт-

АБЫ КЪЫШЫПСЭЛЪАЩ КЪБР-м хъыбарегъащіэ
ранатізэмкіэ, жылагтэуз зэгухьэныгъзэм ядэлэжьэнымрэ шцалэгъуалэм я
јужухэмкіэ и министр Пащты Борис, а министерствэм щіалэгъуала јузуствэм щіалэгвуалэ іуэху-хэмкіэ и къуданэм и уна-фэщі Джаппуев Муссэ, «Адыгэ псалъ» газетым и редактор нэхъвщхъэ Хьэ-фіьщіэ Мухьэмэд сымэ, нэгкуэщіхэри. Пащтыр тепсэльыхьащ блэкіа мазибгъум министер-

TALLER

ЗэпыщІэныгъэхэр ягъэбыдэжыну хущІокъу

Украинэм хамэ къэрал

у краинэм хама, къэрая (уэхухэжий и министр Поро-шенкэ Петр Лавров Сергей шыһушам кызкительшаш ки-еврэ Москварэ я эзухушытыкы зарыхуейр. Фигу къэдгъэк Іыжынщи, шышкы зіу маэзм УФ-м и Пре-зирент Ме, верее В Динтрий У-краинам иритьэхьару щытащ Кішенка и тетытыхума в къз-

Ощенкэ и тетыгъуэм а къэ-ралитым я зэхущытык1эр тк1ий зэрыхъуар, зэныб-жьэгъугъэ яку зэрыдэмы-лъыжыр къызыхэщ тхыгъз. - Япэм диlа зэныбжьэгъу

• Дыгъуасэ Зэфіагъэкіахэр къапщытэж

ээм илэжьахэм, апхуэдэу энэжа мазищми зэфlа-экlыну яубзыхуахэм. Абы ищынэмыщlа, КъБР-м щыхь зиіэ и журналист ціэ пъапіэр зыхуагъэфэщэну траухуахэм я ціэхэри кърајуащ, газетхэм, теле-виденэм ехьэліауэ щыіэ ныкъусаныгъэхэми къыгеу-

выlащ. Зэlущ!эр зэрек!уэк!ам теухуа тхыгъэ ди газетым и къыдэк!ыгъуэхэм ящыщ

КЪАНЫКЪУЭ Анфисэ.

и псальэхэр хуигьэдэхащ икlи Урысейр ядэлэжьэну зэры-хьэзырри къыхигъэщащ.

Сабийхэр хокІуадэ

Шыдагьэ зэрыт цистернэр къауэри, сабиищ хэкіуэдащ.

ильэс мин бжыгъэ хъувуэ диіз запьшізныгъэхэр зэпьді-гъзу хъунукъым. Дэ дыхьэ-зырщ сыт и льэныкъуэкіи Урысейм дыдэлэжьэну, жинащ Прошенкэ. Чу—м хамэ кърал Іузху-хэмкіз и министр Лавров абы

луэ кхъухъльатэзехуэм и гугъакъым къриутыпщкъзка псори США-м и ВВС-м и авиабазэм къвгехуэжыну. Зы латъымыр авиабазэм и гъэтылъыгъзхэр зыщіэльым техуащ, етіуанэр къзуакъым икіи ягъуэтыжакъым.

Мы махуэхэм

Жэпуэгъуэм и 24, щэбэт

МЭНУЭБЬ В 2-т, шаюй — 1945 г. выр къвщтащ, Льэпкь Зэ-гуххэми Я Зэгуххэмныгьэм (ООН-м) и махуэщ, 1921 - 1938 гъэхэм Къэбэрдей-дальсьэрым и унафэшф щыта, къррал лэжьандуэ, политик цэрыђу Къямънкы Бетал. Кърти 7-рэ дакънкъ 30-м, къухъжжынум с кърт 18-рэ

къму эрип, своити кърож эм, дэт кър Турин кърож эм, дэт шівдагъз зэрыт цистернэр къзуа нэужь, мафізсьшкуу къзкуукри, илъзс 11 - 14-и ит сабити, каму зади, кору ит сабити, каму зади, кору иху эрт. Ар унзшкун 10-и я гъзсыныткъзу арат. Насыпыншатъзм хэму зда-хъз цистерням итым еплъм-хъз циктерням итым еплъм-хъзщахъзм, абы итыр къзущи, и шкъзр къструндри, сабий-хэм (къзтекуэжау) араш.

Унэхъу пэтащ

Жэпуэгъуэм и 25, *тхьэмахуэ*

◆ Автомобиль транспортым и лэжьакlуэхэм я махуэщ
 ◆ 1928 гъэм къалъхуащ Уры-

эти 10-рэ дакъикъэ 41-рз

налист 1935 г..., фян. Ф Дыгъэр къыщіэкіынущ сы-хьэти 6-рэ дакъикъэ 31-м, къухьэжынущ сыхээт 17-рэ пакъикъи 10-м.

дакъикъи 10-м. ♦ Махуэм и кlыхъагъщ сы-хъэти 10-рэ дакъикъэ 41-рэ. Жэпуэгъуэм и 26, блыщхьэ

ныбжьыр илъэс ьу Къэбэрдей-Балък

ирокыу кыздэрдей-Балькыз-рым щэнхабээмкіз шівых эніэ и лэжьакіуэ, журналист ізэз Фдентыр кышірыківнущ сы-коука экурналист ізэз коука экурнакомкэз 32-м, коука экурнакомкэз 17-рэ дакынкы 8-м. Ф Махуэм и кіыхызт 17-рэ сы

Пліанэпэр зыгьэхьэзырар КЪАНЫКЪУЭ Анфисэц.

жынущ сыльэт торг сьэ 11-м. vэм и кlыхьагъщ сы-Льэпкъ Іущыгьэ:

Унажэ кіуэ бжэгъу и Іыхьэщ.

Ди индексыр 51531

KIS DE DE GIELT Щэбэт къыдэкІыгьуэ Малъхъэд

КъБР-м щыпсэухэм гу зылъатапхъэ

Сурэтхэр КЪАРЕЙ Элинэ трихащ.

Пифі погъз

Газетхэмрэ журналхэмрэ Іэ трегъздзэнымкІэ махуипщІ лэжьыгъэр пщэдей еух

2010 гъэм и япэ ильэс ныкъуэм къаГэрыхьэну газетэ журналхээрэ Гэ трегьэлээным теухүчүэ 2009 гъэм жэнуэг и 15 - 25-хэм урысейнсо махуинш лэжьыгъэ йокГуэкГ.

ГАЗЕТХЭМРЭ журналхэмрэ я уасэм щышу связым и Гуэху-гхьэбзэхэм хуэзэм а зэманым къриубыдэу проценти 10-к1э

моратьохунуш.
Танектыры журналхэмрэ нэхь пуду 1э шыгвадээ хьунущ поштым н дэгэхээ 1уэхушІап1эмн. А махуэхэр кьэвгьэсэбэлыну фыкыльудоджэ.
Федералын ношт связым и Управлену КъБР-м шыГэ.

Ди щІэджыкІакІуэ лъапІэхэ!

Жэнуэгъуэм и 15 - 25-хэм ди газетым 1э тевдзэмэ, илъэс ныкъуэм абы хуэзэнур сом 324-рэ кlənlейкіэ 24-рэщ, сом 356-рэ кlənlейкін 10-м и піэкіэ.

ГЪЭУ

КъБР-м и ціыхубэ тхакіуэ Къэрмокъуэ Мухьэмэд Мухьэжид и къуэр. 2009 гъэ, жэпуэгъуэ мазэ

ДифІ догъэлъапІэ

адытоээ къудамар кома-эр-уги-ур-ныгтээр. Къэрмокъузм и рассказхэр шыээхуээ-эса ялэ ткылъыр ду-нейм къмцытекъар 1964 гъэрш, абы къыкіэлъыкіуащ нэ-гъузаці сборниклэр, повестлэр, въесэлэр, романзър. Псоры тхыль 27-р. Адыт-обрэкін урысскарзакі нахар ахэр Напшыки москвая щыградзащ, алкуэдэу абы и Іздакъэшізкіхэр эз-дээкіау Търгуми Болгариюм къыцыдаракаш, Нобэрей жуз лъалізм и мрихъэлізу дунейм къытехьащ Къэрмокъуэм и — положенных размара за помицкау ткыльыр.

къуз ныбжыьщізхэрамэ, дуней зылъэгъуа, къззыухъуре-сэм я эзхэтыкізм, жылагъуз гъащізм фіьцуз щыгъуазэ, жь зиіэ ціыхум и гупсысэхэр, іуэху еплъыкізхэр етіуанэм куууз къызэщіеубыдэ. Адыгэ льэпкъ литературэм щыя-

кіыныгъэхэр. Тхакіvэр ціэрыіуэ зыщіар, щіэджыкіакіуэ нэхъыбэм фіыуэ ящыщщ. ІуэрыІуатэ, литературэ жанрхэм я «зэхуаку» къыдэ-кlaш Къэрмокъчэм «Хьэтlохъчшыкъчей хьыбархэр» зыфIиылъыр. рмокъуэ Мухьэмэд и Іэдакъэ къыщІэкІа пьеситі щагъэу-

дрікыр жылізрэ уілізулшізмэ, нәхыйбапізм я гъашізм щы-зыкаціа, щальэтъуа, зыщри-кьэліаращ ятыкныр. Сэри араш. Си нэгу шізкіамрэ сльэтъуамрэ ткыльу ціькухэм яжесізжаўа араці. Пэжіц, зы-гуэри кьэзгулськаці, ауэ уи шкъэм княтри учежіі, ари шкъэм княтри учежіі, ару щхьэм къипхри ууейщ, ар уи гъащіэм хэплъхьэну е хэпхыгъащіям хэплькь эну е хэплын ну узыцірэх рэпсу щыта гуэрц Си Іуэхур мис мыпхуз-ару жьуатэмэ, мыбдеж мып-хуэдэу шыжысіатэмэ, си гъа-щэр мыпхуэдэ хэнул чжліду-рэ утхэу араці, Араціп, си тхыпьхэм я нэхыбор доку-ментальнэ-худомественняці. Туалина усисителицать по

Тхакіуэу сыкъигъэщіауэ, ар си нат!эм иту сыкъалъхуауэ схужы!энукъым, ауэ си гъасхужыгэнукым, ауэ си гы-шізм слъэгъуа гугъуехьхэмрэ гуфіэгъуэхэмрэщ тхакіуэ сы-зыщіыжар. Сэ нэхърэ нэхъ тхакіуэфі хъун іэджэ іэхъуэ башыр яізщіэлъу дунейм ехы-жащ, іэмал ямыгъуэту, я гум илъымрэ я акъылыр къызэгуэзытхъымрэ дунейм къытрамыгъэхьэфу. Абыкіэ жыс Іэну сызыхуейращи, тхакІуэ үхъүнү үи натІэм иту укъальухыруу унтыгын туукылы зыгуэр птхынымрэ я зэпы-льып!эр - гъэунэхуп!эщ. Тхак!уэхэр т!ууэ зэхызодэ

тхамуэлэр түүэ эхывэодэ сэ: Іэээмрэ (талант зи!эр) гүб-зыгъэмрэ. А т!үр зэк!эщ!эпч мыхъуну зэпьщ!ащ, ауэ зэчий ябгъэдэлъу, [эзэу фадэм сыт хуэдиз ихьыжар?! Губзыгъэм хуэдия икъысын гэм тьат-уэ хишыфынуш, талант зы мащіэ фіэкіп бітьэдэмыль-мэ, и гум илтыр дахэу къијуэ-тэфынуш. Мис а тіум я зэхуа-кум доуджыхь тхакіуэхэр. Ту-ри зэуэ зритар мащіэ дыдэщ, ри эзуэ зритар майи ламду тельы, жуэ эхуэ эмий тамду тельы, жуэ эхуэ эмий тамду тельы, сибьхуаш алууэл тамдун, сро-патэ. ТутТыж Борис сыт и усэт?! Зы ильэситиц хуэдиз хуулсуужатэми, бетэмал... Уо, абы литературэм шира хуэлсуужатэм, бетэмал... Уо, абы литературэм шира хуэлсуу стьатъум хуэдуг Тхыль псо пхуэтхынут абы и губзыгьатъэмрэ Тэзагъэмрэ терхуауэ.

губзыгьагьэмрэ Іззагьэмрэ герүүауз.
Сэлэтхэнэм сышыш жыліз-мэ, талантым сыкоризужыу, такку е кызжызэм сашыш схужыі эрикуным, стхар-стхаш, Тхакіуэ кызэзрыгуал кым г гышіз кызэтээшіды, Тхыльеджэхэм уеутшімэ, жы-уал нээх куратыфыну, кы-шізкільща абы теухуаууэ..., -жеіз льагьтуныг экіп, гур зы-тыў тетра тура тыра жыл тыра тыра кышізкі, акі тыра тыра тыра бэтажіуэ, Урысей Федерыу тыра бэтажіуэ, Урысей Федерыцы шэжкабээмкіз шізакы зій эрикомуа, курнанист Кыз-мокоў йухызыза.

АДЫГАГЪЭ ин зыхэль, хабзэмрэ гъэсэныгъэмрэ зи гур хуэкъабзэ, гуапагъэр, хуа-багъэр, щабагъэр зи нэгум

кънщ тхандуэм и Іздакъэщізкі хэр зымьцівку шілгэу шылу къвщіз жівнікъвым. Къэтщі тэнщі, псальзм папшіз, ціінку хэр пукьяри мэкіз зафінціа тхыльыр. ЗэІзпакых, шілч кылы шілуыма кылы кылы шілуыма кылы кылы кылы шілуыма кылы кылы кылы шілуыма кылы кылы шілуыма кылы кылы шілуыма кылы кылы шілуыма шілуыма кылы шілуыма шілуыма кылы шілуыма шілуыма шілуы шілуы шілуы шілуы шілуы шілуы шілуы шілуыма шілуы шілуыша шілуы шілуы шілуы шілуы шілуыша шілуыша шілуыша шілуы шілуы шілуыша шіл

кыкъри, и ткыльым къвщи-гъящ/динейм удрегъзмажыпа-Сыт-тіз, Къзрмокъуэ Му-къмэм д ціыкубэ тхакіуэ вышіар?! Псори къвщежьэжар Зен-къуз къузжэм щэнц Къэр-мокъузах Мукъзжидра экунатура я унагъуэ дахэр, зэгу-рыура, хузицарат...

(Щіэх сыліэнукъым!)

Мухьэмэдунагьуэм япэ Моыну къихъуауэ арати, зэрыщалэ цыкlум щхъякіэ ягъафізу япіат. И адэ-анэмрэ адэшхуэ-анэшхуэмрэ, зы пщіантіэм дэсти, лыжъ-фызыжьхэм деж нэхъыбэрэ щыlэт, уеблэмэ къэзылъхуар зыкклям, деж нахъвіогрэ цыізт, уеблям къзвыпькуар ахэрау къвщыхъурт. Иныб-кызгу цыкнуля ар ящэрти, Мухьэмар ягъэбэмпіэнума, Мухьэмир къру. Мэржан и къуз жаіэрти, мыдрейм ар имыдзу, къагъэгубжырт. Шапэ цыкфум фізфітэксьми адэ-анэм я ціэр кърајуу, ан абыдзьша ефа мыхкума, абы

щыіэт. А бригадэм губгъуэ лэжьыгъэхэмкіэ еджакіуэ шылт. А бригадам губгауз алжыыгызжаміз еджакіў діькіўхэр дэілыкырут. унагуузжы кынгражауз, кол-хоз лэжыыгызжэн папшія кы-тысэх бай тесыну зи на-кымуни Мукьомэр, ціыкіў кымуни Мукьомэр, ціыкіў жыштай гіыктура с обра-эншхуз тшіят, із ізтаў, псо-ридыздарарэзыў, гыумыла-эншхуз тшіят, із ізтаў, псо-ридыздарарэзыў, гыумыла-эншхуз тшіят, із ізтаў, псо-ридыздарарэзыў, гыумыла-рэкыў укьохуташ, - жиізу, мацэ Мукьомэд кымышкару-гыўм гыум нэчн нээн иізтэкым, 1941 гра. Колкозым и Іут-ых эмант, гыва бэв кыра-зуты зуты зуты алжына кары тыры макуўуўхэм куушэрт. Аргынахаў д-ся кары пары дысярыных шэджагыўун кырабілагы шэджагыўун кырабілагы шэджагыўун кырабілагы шылына кары кары пары зуты кары пары кары пары кары пары кары ка

иккуя дыгъапіям шэмэджкія кесьбакь жахом жідэвыппякур, шэджагтуури кърблятьац. Ауз шэджагтуушкуя зыри шізупшіэжасым парткомым и секретарым къажкриіам пумаміз ЖАЗУКЕЗІІІ, жиіаш абы. Нобор къвалясьм параж цыязумаміз жайна бай, нобор кызаласым додеж цыязулахэм диятым кескуа пиціэтий параж щіэгъуагэрт. Сэ схужыіэну-къым асыхьэтым аблеж шытахэр зэрьщыту сціыхуу, ауэ зи ціэ сщіэхэм я фэр зэрыпы-кіари, гузэвэгъуэм зэрызэ-щіищтари нобэр къыздэсым си нэгүм щіэтщ», - игу къегъэ-кіыж Къэрмокъуэм.

Мис апхуэдэу зауэм щій-дзэри, Мухьэмэд и сабийгъуэ Іэфіыр къыщытеункіыфіащ. Нэхъыжьхэр фронтым кіуа

ари. «Тхьэмахуэм и махуихым дылажьэрт, зым зыдгъэпсэхурт. Дэри шыдхэми... Ма-хуихми мэз дыкlуэрт, фыза-

фіэхьэлэмэту, кіэлъыплъырт Мухьэмэд. Аракъэ усабиймэ!

инсыкіащ. Махуэ гуэрым Мухьэмэдхэ я щІыунэм унагъуипліым зы-щагъэпщкіуауэ щіэст: и адэ шыпхъум и унагъуэр, я пщэкіз къыщыс унагъуитыр, езыхэр епліанэу. Ущіэмыкі, Нэху. епліанэў. Ущіэмыкі, Нэхў, жиізурэ, анэшхуэм пубыдыну хэтами, «зысткьэщіынущ», жиіэри, Мухьэмэд щіыунэм ктафінкіаш. Къуажэкіэм къэблэгьа нэмыцэхэм ктау-тіыпщ топышэхэр ктызэрыуэм епльыну хуейуэ арат. Шыунэ бжэ Іупэм пэмыжы-

ШІвунэ бжэ ўглэй пэмыжы-жьэу кІарцей къвщытт. А кІарцеймрэ бжэ блыпкъым дэт Мухьэмэдрэ я зэхуакум метриті иримыкъу дэльми арат. Асыхьэтым топышэр къэльатэри, щіалэ цівкіру эдэшыт дыдэм деж къыщыэдэщьг дыдэм деж къвщыў учш... Зы наліз дэхьентъуэм кіарценшкуэр джафэу ириудш, наль какэн, шкаэтьубжи, унацікы къвыхимынаў зэтрикьутац. Швунэм жуемызаў з унэм щіэс адэшкуэр къвыпуэжы. Къвыпуэжы кізыпіэжы, Кырыз жукыну зэтых учкы утат. Мухь эмэди бжэ блыпкым дэтых такый как какы «Си натэм такый къвых какы».

от натам вашем колкым учетов вышку ком вышку менения вышку муникы вышку муникы вышку муникы вышку муникы м зэрыритхар абдеж хьэкъыу спхыкіащ. Ди пщіантіэр хьэбэ-

титІрэ зы офицеррэ. *«Уа, лъакъуэрыгъажэ зы-тІу*

"Ал. тыкы) эрый жылу эь түү пры үк жүнү пірэ», «жысірун, си ныб-жыту шіпт шімдім эшүл», «кы-зэптыш ар. жылуы шіптыш ар. жылуы шіптыш ар. жылуы ар. ж хьащ», - жызоlэ. «Нтlэ, де-гъэплъ», - щыжиlэм, зи чэзууэ классым къыщіэтша лъа-къуэрыгъажэ зырызыр тыгъыу уэрам ціыкіумкіэ зыпыгылу уэрам цыкгумкіэ зы-дэдгъахуэри, унэм дыкіуэ-жащ. Пэжыр жыпіэмэ, зы нэ-мыцэ сэлэтым дыкъилъэмыцэ сэлэтым дыкытлыз-гъуат, ауэ зыри къыджиlа-тэкъым. Апхуэдэу, зыдгъэ-хьэнэ-кхъуэнэурэ, къэд-

тьэн/уэсаш, тьакъуэрыгъажо эьскага. Систирома эьггуул самона эьггүүл самона ээггүүл эггүүл ээггүүл эггүүл эггүүл

Мухьэмэд и адэри и адэ кьуэшри зауч гуащіэм хэтат, ауэ Тхьэм и фіьщіэмі экелат. Шіалэшіэм дежкіэ ар насы-пышхуэт, гуфіэтьуэшхуэт. Гъащіэм къппищэжащ, псори и піз иувъзмаш, Мухьэмэд дяпэкіэт псэун щыщіидзэр.

Адыгэбзэр

Адыгэбээр си анэдэльхубээр 146 ГБэМНалшык кьалэ кьышыэзіуахаш школ-интернат. Кыуажэ школьм 10-и уласым зы маш экі шізсыжаш ныбжышыхэр, ауэ егэджакіру, ауэрышымыізм кыхэхіыу, Мухьэмэд и ныб-кызту шідалиті шыгтыу а еджалізм кіуаш, Шэныгээр аджалізм кіуаш, Шэныгээр сыхызтамышый шіалэхэ хуабеджапіям кіуаш, Шіяныгьзу хаб-кьыз эмаціямі шіалэхар хаб-жьу гугьу щехьащ къвлам, Ауэ, уеджану ухуеймя, ухуа-рэт ар, шіалэхэм псори къвш-тэжащ нікі пъэм н кізм экза-менхэр хъврзынэ выдзу ятащ, д еджапіям и унафэщі Към-бий къзматі дежщі къвшежьар Мухьзмэд адыгэбэзмэр лите-ратурэмрэ хунщіа льагьу-ныгъэр.

Мукьяма адыгэбээмрэ лите-ратурэмрэ хүшшіа тыагъу-ныгъэр.

«Изшокуэ Э Алим зауэм къякіымри, коулокорушууз комительнуй коулокорушууз комительнуй шылган, и са-хэр иту. А ткыть шымур аны-иму хаузу уеткээрт. Зауэ нэ-ужым арат яла дыаг ткытьу комительнуй комительнуй псор кызаријуэтэн, усэт ахор, псор кызаријуэтэн, усэт ахор, псор кызаријуэтэн, усэт ахор, Арыгабарам и уси кынаука-тэкым ууна у настану Арыгабара и уси кынаука-туалууа Къвмбийн и фіытьа-и адыга кырдамам 1947 грэм и адыга кырдамам 1947 грэм и адыга кырдамам 1947 грэм и дарига кырдамам 1947 грэм и уунуу унасыр тыркан и ууну унасыр тыркан и уунаг Курамбара шылган, - жеб Мукамара.

щіэкіынт, газетымрэ радио-мрэ си гъащіэм щыщ іыхьэшхуэ сфіамыгъэкіуэсатэмэ. Илъэс 30-м сынэблэгъэхукІэ зы тхылъ къысхудэгъэкІакъым, ауэ рассказхэр стхыуэ, зыауэ расскаэхэр стхыуэ, зы-гуэрхэр къытрадзэу, радиом къатщыхыум, тхыль тедзапіэм къыщызжаіащ тхыль къыдээ-гъэкі зэрыхъунур. Алхуэдзу дунейм къытехъащ «Бахъсэн уэр» жыхуиіэ тхылъыр. Абы сборникищ къыкіэлъыкіуащ. Кіэщіу жыпіэмэ, упсэльэну кізшу кішу қолық қолушықуимытым щыгъуэ, колушықуимытым и зэхэтыкізри, унафэщіхэм зэрахьа іуэху бзаджэхэри, ціыхум я фэм дазаджэхэри, ціыхум я фэм дахаджэхэри кышшызгъэльэри, псори къвщызгъэльэ-гъуэжауэ арат си тхылъхэм», - пещэ Къэрмокъуэм. Ціыхум фівкіз игу укъинэ-ным, уи ціз къвщриіуэкіэ

уэркіэ зэрыпагэр къапшіэу, псалъэ дахэ куэд къыпху-

Къэрмокъуэ Мухьэмэд Къэбэрдей-Балъкъэрым и ціыхубэ тхакіуэщ. Абы къохъуэхъу КъБР-м и Президент Кіуэкіуэ Валерий. 2000 гъэ

лэжьахэм нобэр къыздэсым ягъэщагъуэ а цыху щыпкъэм и дуней тетыкІэр, пэжагърэ къабзагъзу бгъздэлъыр. Бекъан Чыланий: «Мухьэ-

рекъан чылании: «пухьэ-мэд-тхакіуэм, драматургым, журналистым мащіэ итха-къым. Илъэс куэд щіауэ со-ціыху сэ ар, куэдрэ сыдэлэжьащ, ноби дызэрыгъэкІуэда-къым. Илъэс 50-м щІигъукІэ

кым, Игиъэс кууд шіаух сошіьку сэ ар, куудар сырга, эзшіху шай якым. Ауз
шых урам, куудар сырга, эзшіху шай якым. Ауз
шых урам, урам, ар шых урам

ну». <u>Хьэх Сэфарбий, тхакіуэ:</u> «Къэрмокъуэ Мухьэмэд зи

тхыльхэр нэхь яджхэм ящыщщ. Сыт ар къызыхэкlыр? Тхакlуэр, ар хэтуи ирехъу, тхылъаджэм игу зэрырихьыным хущюкъу. Хэт бээ дахэк э, пым-хущимих, хэт изэдижлэг, бээ шэрыуэкіэ кыхкыну хэтш, хэти гупсысэ куухэмкіэ, нэгьуэщіми и мурадц къе-джэм имыщіэ гуэркіэ и ткы-лыр щірщыгьуэ ищіыну, Къэр-мокыуэм тхыльаджэр къызэрихьэхур и гум, и псэм зэры-дыхьэрщ. АбыкІэ арэзы къыз-дэхъунущ Мухьэмэд и творче-

дэхбунущ пухьэмэд и творчествэм шыглуазэ дэгхэнэри. Абы и щалхээу дигу кьэд-гэжкыжынц тханкуэм и роман ціэрыіуэхэр, повестхэр, рас-казхэр. Алхуэдэш «Азэмэт», «Кьоджэм унгьэжейркым», «Шихухэр иджыри мэкі» жыхуийэхэр Дэтхэнэри кыштэ - кьэхьукьашіэ ехьэжыа хэмкіэ кохирейш. Мухьэмэл хэмкіэ къулейщ. Мухьэмэд зытетхыхьри ціыху гъащіэм щынэхь льапіэ дыдэ, жьыми щіэми псэуху ямыужэгъу, зи Іэфіри имыух лъагъуны-

жиізным нэххрэ нэхь гуапэ гьэрш. Мис араш сыт хуэдэ сыт цыіз?! Мухьэмэд кьыдэ- шбжымым тгри Къэрмокнуэм алжыахэм мобэр кызыздэсым и тахыгымы ціеджэр. Ар езыр ягьэціагьуэ а ціыху шыпкэм уку кызыэрыгууману фимыг и дуней тетынаўр, тэхжэны этутьэмы зэманым цыхур тхы-

лъым дебгъэхьэхыну. Мухьэмэд итх псоми адыгэ мэ щоу. Дунейм зыкім зэщ-жэщымыкіыу ціыхуиті зэры-темытым хуэдэу, льэпкытім зэщхьу щыі экъым. Ауэ ціы хухэм я зэхущытыкіэм, льы-гьуныгъэм теухуахэр хэткім

мужьэмэл итклэм шыши, псом нажьрэ сигу нэхь при-кыр документ зи тыдбижь шіэль ткывтахэраш. Абы кыз-зшінкузэжаш иджыри кыз-ди литературэм, документа-листикэм кызлуам документа-листикэм кызлуар кар теухуа хыбархэр икій «Хээтіохэршыкууей хыбар-хэр- жиізу кыздирахыры кызтуралы къыдэгъэкlын хуейщ инджы-лызыбзэкlи хьэрыпыбзэкlи хамэ къэралхэм щыпсэу ди хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэми ящіэн щхьэ-кіэ. Мухьэмэд ээфіэкі зиіэ, акъыл зыбгъэдэлъ ціыхущ, Абы адыгэбээмрэ и лъэп-къымрэ яхунщіыфа пщіэм щхьэкіэ гъэльэпіэн, Іэтын щхьэкіз тьэльэлілэн, ізтын, хурёщі, Кьэрмокыуэм и ады-гэбээр егьэлеяуэ зэрыдахэм щхьэкіз нэхьыфіьму тльа-гьулкъэш, Абы и бээр ээгкь-рылхын щіэбдээмэ, и псальэ-кьэсыхункіэ адыгэмэ къы-кыхэш, дімьхумкэмя я теп-льэр, образыр дажащзу кыч-улату», дэлькуми. шіынальэ-урату», дэлькуми. шіынальэ-Іуатэу, лъэпкъми, щіынальэ ми, шэнхабзэми къекіуу ап хуэдэщ. Мис абы и лъэны-къуэк!э Мухьэмэд пщ!э лей къыщелэжь си деж».

Си гъашіэм и гиашіэ ФІыщіэ, щытхьу тхыльхэр, дамыгьэ, ціэ льапіэхэр

1951 гъэм накъыгъэм и 5-м - (студенту) бъэбэрдей АССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и

къобърдей АССР-и и Совет Нахъвіцкъм и Президиувани и щівьть ткългъ. 1956 гъзм накъвітъзм и 7-м - СССР-м ра-діюм щівъть міз на лежьвайув цівр. 1957 гъзм бадзауатьум и б-м - Къобър-дей-Балькър АССР-м и Совет Нахъвіцкъм и Превидувани и Цівьт ткългъ Къобъргейр и превидувани и прикаум и прикаум и півыхварь на укъорэ игъс 400 щрикаум

Урыссии аэрыгукыэр илъж, чог щиркоул 1068 гъзы, с.ССРы и Иникстрхан я Сове-тым деж радиовещанэмэр телевиденэмы щаю къэрам комительн и шыха тълкъ. 1967 гъзы накъвътъзы и 4-м. ССССР-и и Инистрхан и Советым дек радиовещана-йнистрхан и Советым дек радиовещана-и ищых такить. Къзбордей-Баликър ра-циро итъж е 40 щирккуй и щыхакы. 1974 гъзы накътъзы и 26-м. «Къзбор-дей-Баликър и ширкабузы и шыха дожи-

дей-Балъкъэрым шэнхабээмкіз щівык эліз и лэжкаякуэ- ціэр. 1977 гээл чавъвитээм и 20-м- Къэбэр-дей-Балькъэр АССР-и и Совет Пъхыщкым и Шівык тэміль Къэбэргей-Балькъэр ра-и Шівык тэміль Къэбэргей-Балькъэр ра-и 1970 гъэм жэлургінури и 22-м- СССР-и и Инниструэл и Советым телевиденэрэр радномкіз и къэрал комитетым и щівхь

радиомкі і пъррад комительні подата такант.

1889 гъзи фоквадзи и 13-и. -РСФСР-и прикабазика ціцька зій и пяжавику- щір.

1889 гъзи жэпуэткузи - кърбэрдейбалькъзр АССР-и телевиденэмр радиовещанзикі и кърал комитеты и ціцька

тхылъ. **2000 гъэм жэпуэгъуэм и 6-м** - «Къэбэр-дей-Балъкъэрым и ціыхубэ тхакіуэ» ціэ

медалыр. 1995 гъзм накъыгъзм - 1941 - 1945 гъз-хэм екlузкla Хэку зауэшхуэм текlуэныгъз къызэрыщытхърэ илъс 50 зэрырикъум и щыхък!» медалыр. 1987 гъзм - «Лэжьыгъэм и ветеран» меда-

Ильэс 70-м кърнубыдэу и Іэдакъэ къыщіэкіа тхыгъэхэр:

<u>∙•</u> налист Лэ-

жылгым и //lыхыужь Бгыжынокыу Хычим теухуа тхыль. *Напшык. 1961 гл.э.* 2. «Бахысэн уэр». Рассказхэр. *Напшык.* 1964 гл.э. 3. «Гъвшем и зы маху». Рассказхэр. *Нап-*шык. 1967 гл.э.

-Тьащіви и зы маху». Рассказхър. Наишкл. 1967 гъз.
 -Зэлымную гъз.
 -Зэлымную гъз.
 -Зэлымную гъз.
 -Зэлымную гъз.
 -Зэлымную гъз.
 -Зъм.
 - Зъм.
 - Въм.
 - Въм.
 - Зъм.
 - Въм.
 - Въм.</l

УрысыбээкІз. *Налиык. 1986 гв.*14. «Шихуэр иджыри мэкЬ. Роман, тхы-пыттри. *Налиык. 1988 гв.*15. - Азамат. *Носква. Советский писа-тель тхыль телзапіз. 1990 гв.*16. «Шыхуэк ряпо. «Повестхэр, рассказ-хэр, пьесэхэр. *Налиык. 1992 гв.*17. - Атопола вер дастут. Роман. Урысыб-зыіз. Тхыпъеджэхэм я пъзіукіз. *Налиык.* 1994 гв.

зэкіэ. Тхыпъеджэхэм я пьэукь.... 1994 гъэ. 18. «Хьэтюхъущыкъуей хъыбархэр». *Нал*иык. 1996 гъэ.

к. 1996 гъэ. . «Къоджэм уигъэжейркъым». Роман. *шык. 1998 гъэ.* . «Тхыгъэхэр». Япэ том. *Налшык. 1999*

«Тхыгъэхэр. Етlуанэ том. *Налшык*

21. «Ткыгьэхэр. Етіуанэ том. *Налимя*. 2000 гв.э. 22. «Шихухэр иджыри мэкі. Балькэрый эзкі. Роман. *Налимя*. 2002 гв.э. эзкі. Роман. *Налимя*. 2002 гв.э. кыр. герера на тукьэ-кыржар. *Налимя*. 2002 гв.э. 24. «Шихухэр иджыри мэкі. Ещанэ там. *Налимя*. 2004 гв.э. 25. «Ткыгьэхэр». Ещанэ том. *Н... 2001 гв.*э. 25. «Ткыгьэхэр». Ещанэ том. *Н... 2001 гв.*э. 26. Пшанэ эзхэдэгтэў. *Н.. 2005 гв.*э. том тукуст кыбарахэр. 2004 гв.э. А псоми я тиражыр эзхэлитахэжэя. ткыгы 140 500-р эхжэр, геханта пистыў кырбжээ 392-рэ, напэкіузціў мини 7-м шіетъў.

Зеикъуэ курыт школым и драмэ гупым хэт ныбжыыщіэхэр *(ижы* к*ъыщышіэдзауэ):* Къэрмокъуэ Мухьэмэд, Шомахуэ Къудас, Къэрм Кулэ, БжыхьэлІ Мухьэмэд, Шыд Пэпуржан, Шурдым Хьэ бий. *Сурэтыр 1946 гъэм тра*

е Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхубэ тхакІуэ Къэрмокъуэ Мухьэмэд и зэчий лъагэр

Мухьэмэд и ныбжьэгъу ныр, ныбжьэгъуфіхэр и куэ-пэжу щыта, Урысей Федера- дыныр. цэм щіыхь зиіэ и артист Мы-состышхуэ Пщызэбий зэгуэр мыпхуэдэу жиІэгьат: «Сэ фіыуэ сыщыгъуазэщ Къэр-мокъуэм и гъащІэм и къекІуэ-кіыкІам. Си дежкІэ Мухьэмэд ныбжьэгъуфІ къудейкъым, атІэ ціыхугъэ, хьэл-щэн дахэ, гуапагъэ зыхэль си шынэ-хъыжьщ. И сабиигъуэр зыхиубыда зэман гугъум куэд и нэгу щІигъэкІащ абы. Хэт ищіэрэ, а илъэгъуа псори егъэлеяуэ зыхимыщіатэмэ, егъэлеяуэ зыхимыщіатэмэ, Къэрмокъуэр тхакіуэ хъуну къыщіакіынтэкъым. Сэ зэ-рысціыхумкіэ, Мухьэмэд илъэгъуа зы гузэвэгъуи, зы гуныкъуэгъуи псэкіэ зыхи-мыщізу къэнакъым. Тхакіуэм мыщізу къзнакъым. Тхакіуэм и Іздакъэшізмізм къахэщью образхэмкіз къніуэтэжащ ильэгъуа псори. Сэ си щхьз-кіз, Мухьэмэд итхыгъэхэм сыщеджэкіз, къзсціыхуж, си јупэр зэтезыгъэж куэд срохьзіл.

Псом хуэмыдэу сигу ирохь Къэрмокъуэм и гушы эхэр. ГушыІэр Тхьэм и щІасэщ, жи Іащ пасэрейм.

іащ пасэреим.
Мухьэмэд и ІэдакъэщІэкІхэм утезашэркъым, уагъэгупсысэ, адэкІэ къэхъунур къыпхуэщІэркъым, узыпагъаплъэ. И дэтхэнэ тхыльри купщіафіэщ, ар тхыдэм, гъашіэм, хабээм теухуауэ щрети. Уеблэмэ, Мухьэмэд и гушыІэхэр Мухьямад и гушыіэхэр апхуэдиякіэ купшіафіэши, удыхьэшхрэ, уээгьэжауэ уегупсысыжмэ, куэдыщэ къыбгуроіуэ... Аракьэ-тіэ, талант жыхуаіэр?!». Пщызэбий и псальэхэм щы-

хьэт техъуэу Мухьэмэд и мып-хуэдэ гушыlэ зыбжанэ къэт-

ЗЭХУЭАРЭЗЫУЭ

УсакІуэ ныбжышІэ гуэрым редакцэм усэ къихьащ.
- Уэлэхьи, сэ усэ куэд сиІэм, махуэ къэс зыбгъупщІ сотхмэ,

ауэ, хъунумэ, мы зыр фи газетым схутевдээ. гым схутевдзэ. - Къащтэт, дыкъегъаджэт уи

Редакцэм и лэжьакіуэр усэм къеджа иужь, жиіаш:

- Къохъуліакъым усэр, ныб-эгъу. Рифмэ, ритм сыт хуэдэхэмкіэ зэфіыхьакъым, куп-щіафіэкъым. Кіэщіу жыпіэмэ,

усэ хъуакъым. - Пэжу къыщІэкІынщ а уэ жыпіэр, сыарэзыщ абыкіэ. Ауэ сэракъым абыкіэ къуанэр. - АтІэ хэт?

ТхылъымпІэр Іейти, щІа-гъуэу схуэмытхауэ аращ.
 А-а-а, армэ Іуэхукъым, сэ уэра си гугъати. Мэ, мыр тхы-

лъымпіэфі дыдэщ, дяпэкіэ мыбы итхэ.

Хьунщ, мыхэри тестхы-кlыжынш, нэгъуэщlхэри стхынши...
 Птхыри тептхыкlыжари зэщlэкъуи Тхакlуэхэм я сою-

зым хьы.
- Тхьэр арэзы къыпхухъу, гъуэгу пэж сытебгъэуващ.

пэж тіэкіу

- Сыту ухъуэпсэгъуэ уэ ціыхубзыр! Тхьэр насып тіуа-

кіэ къыпхуэупсащ. Сыт хуэдэ насып ахэр? Уи дахагъэр зы. Етіуанэр-щэ? Уи къулыкъу иныр етіуа-

, : м къызитар зыщ. Да-

ьэрщ. - Къулыкъур-щэ? - Къулыкъур дахагъэм къы-

насып

- Пщіэрэ уэ насыпыр зи-щіысыр, Зулифэт? - еупщіащ чэфыжьу къыщіыхьэжа ліыр и щхьэгъусэ нэщхъейуэ щы-

сым. - СощІэ, ауэ слъагъуркъым, къитащ фызым жэуап, и щхьэр къимы!эту.

- Умыльагъумэ, уи нэр гъэ-жани зыплъыхь, си фыз нэшжани зыплъыхь, си фыэ гож, хъыджэ. Насыпщ цІыхур сэ схуэдэу нэщхьыфізу псэуныр, сыт щыгъуи гукъыдэж иІэ-

 АтІэ, силІ гуфІэрей, на-сыпщ мо жыгыр дахэу гъэсыны можы ыр даху тэм тъэныр, абы фІэс бзу цІыкІум мамыру уэрэд жиІэныр, са-бийр гуфІзу плъагъуныр. На-сыпщ мы дуней дахэм утетысыпш мы дулог. далын ныр. Насыпш уэ пхуэдэ чэ-фыжьхэм ефэн щагъэтыжу дэ тхуэдэ фыз тхьэмышкіэхэр тыншыжыныр.

Ныбжьэгъум, Іыхьлым, унагъуэм нэхъ льапІэ зыри щыІэкъым! ′

щынэкымі:

— Ныбжнэгругьэ. А праправома правижуа щеубыд
муждэмад и гъвщірам, ныбкуадамад и гъвщірам, ныбкуадамадакама на правижуакуадамаракама кънківар, гъвшірам кънківар закій заран куажурусьвам, кънныбжазъгургам ныбжвар закій заран куажурусьвам, кънныбжазъгургам ныбжвар закій заран куажурусьвам, кънкыбарама да правижуру, и
Муждэмад ныбжазтууу, и
Муждэмад ныбжазтууу, и
муждама на
куашшынамышіа, къучш-шыктьуу
ножу цівку куадам топса
тыкка. Кобижам ящыщщи Напо
Ахамаркан, Беккан Чылзеній,
Махуалі Къвдажт сыма, нэ-

...., рекван Чылэний. ахуэл! Хъэджэт сымэ, нэ-уэш!хэри

гъуэшикэри.
«Сэ Мухьэмэд и тхыгъэхэмкіз сцьхурт, ауэ езым сыlушізну къвысхуихуатэкъм.
«Шихухэр иджыри мэкі- жыкуиіз тхыльыр къыдигъзкіа
нэужыц къышысціыхуар. Сэ а
тхыльыр алхуэдизкіз сп гум
дыхьати, шхэи жей сцыгъуп-

нізужыц къвщіясцівкуар. Сэ а тхыльтыра пяхуаризміз с и гум дыкатт, шки и жен сшыткуптыржару, якуар за цанаржару, якуар за цанаржару, якуар за цанаржару, якуар за укуар за ук

щытыкі э дыдэмрэ и гум ильымрэ заншіэрк. А цівкум и псэр апхуэдизай грунапкэлышць куметици и зы вкаж амашіэ дыда зэрызгьзунах зарысцівкум сропагэ! Сэ Мухьэмэд дэльху нэхыжь, эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэшнэм эндижэн эндижэн эндижэн эндижэн эндижэн эндижэн эндижэн эндижэн эндижэм эндих эндижэм эндих щіэм къыщыхъуа Іуэхугъуэ одым сытемыгушхуэнкіэ,

гьащім кышыккуя йумугкуя кууздым сыгетмыгушкуэнкія, заккуумісыныгтыхми сратьз-куулам адамузакума куулам замузакума адамузакума замузакума сууламузакума замузакума буракума умузакума буракума умузакума решкуза Асша, а шівкууттым решкуза Асша, а шівкууттым решкуза Асша, а шівкууттым решкуза Асша, а шівкууттым решкузакумам, ар насыпу кьвщізківнтти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу кьвщізківнтти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу кьвшізківнтти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу кьвшізківнти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу кьвшізківнти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу кьвшізківнти, а шівкууттым решцізакумам, ар насыпу камузакумам, ар насыпу насыпу камузакумам, ар насыпу к

хуэзамкіэ, унагъуэ зэрызэдау-хуамкіэ». АСЛЪИЖАНРЭ Мухьэмэдрэ

лватьуныть» гуащізрэ зэгу-рыіуэрэ зяку, дэть зэпсэгьун-тіым я зэхуаки, мухьомэл ар селестуру за зэманым сур-зунам за зэманым сур-зунам за зэманым сур-зунам сур-зунам сур-хат. Хуабжау кызэхьэльэ-кат фізур-сур-сур-сур-сур-кат діруэ страту цірьсі за за заманым за зэманым сур-мат діруэ страту цірьсі за цірьсі заціякіам... Дэ быниц за заманым сур-сур-сур-сурхьа нэужь, си щхьэгъусэм льхугъэр хуабжьу къехьэлъэ ...., луасжыу къехьэльэ кlати, ар уз хуэхъури, къа хуегъэлакъым. Дэ зэи дытхьэ хуегъэлакъым. Цэ ээп цытльэ-мыщкіатэкъым икіп дымэжэ-ліатэкъым, ауэ щыуэндэгъуам щініэ хыхьэрп, абы махэ ищіауэ арат. Апхуэдэу, ильэ тіошіым нэскіэ дызэдэпсэчауз си щхьэгъусэр дунейм ехыж ри. быниплі сіэшіэлъу сыкъэ ри, оыншы стэщэлгу сыкы-нат. Сэ езым къуэщитІрэ шып-хъуищрэ сиіэщ, быным сра-нэхъыжьщ. Си щхьэгъусэм япэ къихуэу си анэри дунейм ехыжат. Ар схуэмыгъэвурэ си шхьэгъусэр къытехъуэжати. нэхъри си лъэр щІигъэхурт. Дауи, сабийхэм анэ къашхьэ щытын хуейт, цІыхубз уна-гъуэм щисымрэ щимысымрэ

зыкъым. Зэман дэкіри, ціыхубз гуэр сагъэціыхуащ, хъарзынэ ды-дэщ, щхьэгъусэ пхуэхъунущ жаІэри. Ар сэзыгьэціыхуар къысхуэупсэ и гугьэу сытригъэгушхуауэ арат, ауэ езы-ми ищіауэ къыщіэкіынтэктым а цыхубзыр зэрымыщіагьуэр Абы ильэс фіэкі сыдэмып

сэуауэ, згъэкіуэжащ, Мазэ нэхъ дэмыкіыу, Ася къэсшащ И ихьэгъусэр шхьэ-щыукіурий шхыя цыкіур ипіыжу Тырныауз дэст. Си шыпхъу нэхъыщіэм и гъунэгъути, къысхущытхъурт. Етіуанэ щхьэгъусэр къэзмы-Етіуанэ цикэгыўсэр кэзэмы-шя шыкаў а гутъу кыскун-щат абы, ауз эзкуэжьўатэ-кьым. Ди натіэм птыр ара кьышіэкіынт. Етіуанэр ээрн-кіыжэр эмкуэ тіоші нэжь дэ-мыкірэ сытегушкуэри. Ася кээсшац. Зы хыцжэбз ціыкіў ээдэў куэтыжаў дызадопсэў. Ди бынхэр псори унагъуэщ піэшхьагъ зырыз яіэжш. дигу ри ди псэри псэхуауэ, дыарэ-зыуэ нобэм дыкъэсаш». - по-

гуфІыкІ Мухьэмэд. Къэрмокъуэ Аслъижан, Му-

хьэмэд и шхьэгъусэ: - БЫНЫМя піыгъуэу, къепашан егоншэныр компашан город компашан егоншэныр компашан город гъэшэн-егъэшэныр къытпэ щылъу, гъащіэм зэгъусэу ды

хэр унагъуэу дгъэтІысыжащ, ди гур зэгъауэ допсэу. Пэжщ, гугъу дехьащ, куэди тшэчац ауэ аращ гъащ!э жыхуа!эжыг натІэм къызэрыритхэш ызэрыпхуигъэфащэщ.

Езы Мухьэмэд ціыху щабэщ, набдзэгубдзаплъэщ. И тхы-

дж эу, абы ахэр хуэзгъэдахэу сигу ирихьахэр нэхъ къыхэз гъэщу, си гупсысэхэр жесlэу гъзщу, си гупсысэхэр жестэу апхуэдэщ. Уеблэмэ си хъыбархэмк!э итхыжа гуэрхэри и!эщ. Творчествэм епха ц!ыхум удэпсэуну, удек!уэк!ыну гугъущ, абы и дунейр уэри псэк!э зыхыумыщ!эмэ. Сэ Му-

хьэмэд гъащіэ тыншщ къы-дэзгъащіэр. Сыткіи сыхуэарэ-

зыщ а ціыхухъум. Жысіэ пэтми, схуэухыр кысіз пэтмі, скузукыр-кымі: Мухьэмэд и щхьэгъусэ ліам и адэ-анэм пхъууэ сагъэ-увауэ, сыкъызэрашэрэ къыз-дэіэлыкъуу, зыкъысщіагъа-

ужь къегъанэ. Арамгі, ційлуу-тіыр зы хъужыну къыщійгъэкъуэн щіыр зыр зым щіэгъэкъуэн хуэхъун хуейуэ аращи, зыр зым дыхуопсэу.

ГъащІэм и мыхьэнэр

Сыт гращізь крещигрэ-

⊶щlар? Мухьэмэд мы псалъэхэр къыпригъэзэжурэ и щхьэ хужеіэжри, хэгупсысыхыпауэ жеіэ: «А упщіэм и жэуапыр кьальыхъуэу философ, тхакіуэ, гупсысакіуэ куэдым я

щхьэр якъутэжащ. Ауэ нобэр къыздэсым къахуэщіакъым Іутіыж Борис тхыль гуэр къы зитауэ щытауэ соджэ иджып-сту. Абы гъащ!эм и мыхьэнэм теухуауэ куэд дыдэ итщ. Хьэх Сэфарбий елэжьащ а упщіэм. Сэ къызгурыіуар зыща упиціэм уеныкъуэкъу хъу-нукъым. Илъэс мелард бжы-гъэкіэ узэіэбэкіыжмэ, дыщыпсэў дунейр къэунэхуауэ шыташ. А зэманым къекіуэкіа цытац. А ээманым къекцуэкта Нуэхугъуэ псоми цыхур Щым кънтехъуэным хуишащ щы-уэпсыр. Вулкан къикlами, псыдзэ къэхъуами, дыгъэ гуапсыдзэ къэхъуами, дыгъэ гуа-щ!эм щ!ы щхьэфэр ильпі-щ!ыжами, щ!ы!э уае къэхъуа-ми... Гъащ!эр к!уэдыжурэ, къэунэхужащ, иджыри къутэжынкі эхьунущ. Ауэрэ ціыху-хэр къзунэхуащ. А щіміэми,

хэр къзунэхуаш. А шыыжи, хуабэми, уэшхми, уэсми езэгьынухэращ дунейм къыгринар, адрейхэр к уэрыжаш. Алхуэдэ гьащэм езэгьыну псори зэгурыйуэу, зы дунейм гепсзукын хуэдэгури къызэригъэпэщаш. Иджы Ізмыр тепсэукіын хуэдзун кыза-ригь эплаша, Иджы Ізмыр псом я шкьэжыр - ціыхуращ, до скітри ткуошіз: Із тіыти, добжэф, догупсысэ, ди жуэпсапізэхэр нхузапіз тхуощі, дамуей, дошах Дэ домуей, базэжей дошэ. Дэ ціальная дамуей дамуей, ціальная дамуей актыр, ківжу, ди къврум актыр, хэльу кызарыціть сэбэпын зэфізкі диізкым. Зэры-рыжум и гъвщізум и міхару кіру и градізэм и міхара ціальна, апхуэлау дышыты-ну дізэтам, апхуэлау дышыты-

ишізтэмэ, апху энгу түр пізрэгіў Нобы шхызкіз дунейм унгу шіышыкіын шыізкъым. Дэ дыбагьуэу, дышізрашізу дып-сэун хуейш. Дунейм псори щызэгъэкіуа-уэ кънгъэшіат, дэ зыіыдошіэж

уэ къигъэщіат, дэ зыіыдощіэж армыхъумэ. Ціыхур къызыхэкі ткіуэп-сым къыщыхэкікіэ, апхуэдэ псэ Іэджэ дунейм къытемы-хьауэ мэкіуэдыж. Псэ хъур зи насып кърихьэкІрауэ къыщІэ-кІынщ. Апхуэдэу уегупсысмэ си насыпш дунейм сы рытехьа къудеймкІэ».

Къэрмокъуэ Мухьэмэд илъэс 75-рэ ирокъу. Ар щагъэлт Бахъсэн дэт Щэнхабзэ үнэм. 2004 гъз

Іей мыхъу фІы хъужыркъым

УЕЙ-УЕЙ жезыгъэ1э къулъкъужындэсхэг яшьши дунейм тетащ ильэс Гэджэк1э кол

Уживыщу дунейм тегащ ийтьо: Гаджжіі ком-хозым, кізуаж советькі я ткымадуу дэжьа, цівку хэтыків дахэ зиізу, кызлач, ныбжызгы укукід дызэрыцівкурн нужыкіз ныбжызгы урахукіз дызэрыцівкурн нужыкіз ныбжызгы урахуказу, фізуажу, фізуа дызэрыктыатыурт іздэмрэ сэрэ. Зэтуэрым Кытыхаужын дыкіуэри, я ды жылгызам дыццатхау зыкоем інцерофон-ный дахукі дахукі дахукі дахукі дахукі ізык дахукі дахукі дахукі дахукі дахукі ізык дахукі дахукі дахукі дахукі дахукі рыхуку, ерыскіхы і гуырт із тізіукіз зыбжы дригьафори, гуэгушыр шірмуу кыыстехуащ, жиізри дакукежызкіні дахук кыыстехуащ, жиізри дакукежызкіні за

до-теукоуенкіам дику Кыулькаулькы дыкіуэну дежьаці, Іздам зым хэкіым адрейм кыхызу и гьаціі із туаутуатазы зыцрикызлів із іджэм топісятьы-туаутуатазы зыцрикызлів із іджэм топісятьы-шоферым йоупші: «Хэтыт абы шытыуэ дитуадрі», «жерп. Зэушціам зыріг жиізрэкарам, Жауапыншэу кыза-тызыр, машинэр эком-фрым могорыр еглэ-тызри, машинэр коферым могорыр еглэ-тызри, машинэр коферым могорыр еглэ-тызри, машинэр ккоферым могорыр еглэ-тызри, машинэр ккофирым хуарун цихыэр иреіу, Дыпіышуари, дикультыйші, шихыэр иреіу, Дыпіышуари, дықызыны хуаду и цихыэр иреіу, Дыпіышүары қыздурыўуаркым, езыр кыздуптыркым. Туумышуамы шыхыум, зары егшішш: - Куэдрэ дышытыну?

- Сыт мыбы и лажьэр? Жэуап щы!экъым, и щхьэр къи!этуи къь

Жууап цылажым, и шхыр кынглун кыы-далпыркым. Ди пьактур кылпышіду хуежылт, маши-им и курентыр кымаробых. Шоферын дыкылбгыздохымри Гэдэм зегьэлсчэру, мыбызылур кымдикіру, жауабы и цкыр машинэм зэрийуаш, Гэдэм артуэру хушкыш, шэгэлш, ауэ шоферыр ээлэшуап гуушкым хуэлэш, гууш псэгный Нтана Ба-тыламра жарам жарам жарам жарам жарам тылам жарам жар

тыр? Шоферым зыри жиlакъым. Ари щымы-

ъум: -- Иосиф Виссарионович! - жиlащ lэдэм.

Уэ япэ узэримыщат, кіэльыкіуэжын! Итіанэ хэтыт уэ укъезышэкіынур? кыізтащ шоферым. Абы щхьэкіэ уэ умыгузява мылазу і

- Аом шхызж э у умыгузаяз, мыдхы іун-кыбэзіукыр, кыбэзіукыр, кыбузшиві уныбыбзіухыр кыбышіне шкри. Бідум машинер эзіцінгэ-мінці, сэри сызыб-гіурит-ратіыс кыбш. Унашинэр шкритамызм, портоження продуктивня комполутирно-ром жылы дару зашинэм кыбышылуны кыбышылуны тыскым, гыртум кымтринери дежызжаш, - Нобърей заушинэм да катыній ракызыр ешшу дызэрышідаліккар іміншіду, свыр кылутамі да анши а и гугам армылама

гішду дызэрыщіэліыхыар ияміщізу, гасыдганару да дышха и і гугьзу армырам: шідэркьым ар къышіытехьар, - жеіз іздам Псэтьэгьуейщ ар, Кьулькьужын дыдэкіыу †алшык дынэсыху зы псальэ къыжьэ цэмыкіыу. Ауэ шоферыгъэкіэ дагъу; 41акъым..

дэмыкіыу. Ауэ шоферыгьалы м... Пузуцыяр къмщытпэлпьэ ди гугьэ прав-пенэм дыносыж. Арцикэміэ, япэми зузду, бухалтерием шфехэмрэ къргикэміахэмрэ серірі, зыя зы къргикэ» съвымикым, адрейм зы къмпикы ры зы кыргикэм сыргикубжы-

зы Кылыкимура ЖишБукари каррыкубжы-рыку тыкуг камар, Ізам угугуш шіыкура аргуарыжыт кылегінаш. Къзхуари сщыгъугушэжауэ ильэсхар блакіаш. Си ныбжыр ильэс бо прикъугъ и, Зенкур сдагъбустажащ, си ныбжыут хажіуз гупышкуй сщіыгъуу. Къзхъун-къзщіяныя эміщру щета вжымыхай (пина жимура убасты, ильэс 300 и пакіз тырку-кура жаран жара жара жара жара карра жара жара жара жара жара зыгъла пшы уалий Хаэтокушокур Кур-зыгъла пшы уалий Хаэтокушокур Курзын анды улип каз-похандомау этур-гьуоккуэ сынэ уаккыфізкімэ, Хьэтіохьу-щыкъуей къуажэжьым сэ нэхъ ліыфі къыдэмыкіауэ жаізурэ кысщытхъурт, са-угьэт гуэрхэри къысхуащіт. Абы хэту егъэджакіуэ ціыхубз мыціыху утыкум къо-

хьэ.
- Сэ Къулъкъужын сыщыщщ, - жеlэ абы,
- мы ди Мухьэмэд фы дыдэу къэзылъагъу, и
ныбжьэгъуф! Іэхъуэбэч 1эдэм, езыр т1эк!у
гукъыдэмыжти, сехъуэхъуну сэ сыкънгъэкlyаш. Ар жиlэри, дыщэ сыхъэт си Іэпщэм
кърилъхьад

кърипъхващ.

1эдэм дунейм ехыжащ (и ахърэтыр Тхьэм фіы ищі), сэ илъэс 70 сыщыхтуари, илъэс 75-ри Ізгауа схуатъятыпащ, ауэ Бідэм и саугъэтыр псом нэхърэ нэхъ гуалэу сигу къйнауэ, эгъэльапіэу нобэми зызохьэ.

Алыхь Іуэху

си паильо вукрым мыр жъужыхукіз къмхуумыщій щхьзусыгъуэр мырауэ піэр джэбіз хы зишэгъуз хъы-джэбіз хъззырыр ильоситі-кіз къигъэбырсейри къы-щимышэм, зышэн щіалэ кызыру кызкъузкіри дэ-кіуауэ аркъудейщ. 2008 гъз. ц. 2008 гъз

Ш ЫГЪУШЭ Нэімб жари Зеикъуэ щіалэ хьэлэмэт дэсащ лэжьак!уэшхуэу, ціьху хьэлэл ехьэжьауэ, нэшхъы-

лылы сльэжьауэ, нацлый-ф1эу, гушы1э дахэ хэльу, псом ящхьэжу дахащэу къафэу, езыр, сэ нэхърэ нэхъыжьми, си ныбжьэгъушхуэу. НэІиб зауэм хэтыну и ныбжьыр нэсыпатэкъым, ауэ за-уэм щыгъуи, абы и ужь илъэс гугъухэми лэжьыгъэм я нэхь хьэлъэр зи фэм дэкlахэм я пашу щытащ. Абы теухуауэ каму мынам. Акы куудауу куэд жып1э хъунуш, ауэ сэ зи гугъу сщ1ынур ар гукъинэж щ1ысщыхъуа и джэгу хэтык1э, и къафэк1э дахэрш, ик1и къы-техъуауэ щыта зы 1уэхугъуэ

дыхьэшхэнщ. Зауэ зэманым, абы и ужь зэвэгъуэшхуэ дэлъащ. ЦІыхур ныбаджэт, ТэпцТэлъапцГэт зы хьэдагъэм адрейр къы-техъузу зауэм хэкГуэдауэ зи хъыбар къахъхэр ягъенжырт. хыбар кьахьхэр ягьенжырг. фронтыр гьэшхэн хуейти, лэ-жыгьэр зымащ1эк1и къамы-гьэт1асхьэу л1ыжь-фызыжь-хэм, фызабэхэм, балигь мы-хьуа сабийхэм иральэфэкІырт, щысхыи псэхуи щыІэ-тэкъым. Арыншауэ зэры-

гэкъым. Арыншауэ зэры-мыхъунури ящІэрти, зыщІе-зыгъэхи, тхьэусыхи щыГэтэ-къым. ГъэщІэгъуэныр арти апхуэдиз гуауэмрэ гугъуе-хьымрэ зылэль къуажэм хымирэ зайдэль" клужажы адыгэ джэгур шызэлшургэ-кым Фызышэ хыз-гуузішь гьуэр маширым, нэг-куэшц пхээрхынг-хээ гуэрхэрн кы-ккуждыг Аблагы эйгэхуэшд кнужаэ кынбро кымуждуагуар джэгушхээ хуашбырг. Гуауэм пужкыпуа пбажур нэшхынг усейг, дрыширы 1 ман имы ухуейг, дрыширы 1 ман имы ухуейгы ухуейгы 1 ман имы ухуейгы уху

Мы стхыжыр си нэгу щІэкІауэ сэ фІыуэ сызыщы-гъуазэш. Балигъ мыхъуа шІаг вуазэщ, валиг в мых вуа щта-лэг вуалэр нэхущым щыщГэ-дзауэ кТыфТ хъуху белкТэ кІэртІоф къэттІыжу, ІэкІэ нартыху къыдэтчу, е мэкъу нартыху къыдэтчу, е мэкъу деузу, Ізнэ тщтэуэ губгъуэм дитауэ, жэщым къуажэ джэ-гум дыкъехрэ хьэгъуэлІыгъуэм дыхэтауэ пщэдджы-жым лэжынгъэ хьэлъэм дымыми пэкын ыз кылым ды-парыкызжырт. Дэнэт апкуэ-диз къару къыздикІри. Къуа-жэм дыкъыздехын джэгу щы-мы1эмэ, жэшхэсу дыздэщы1э бригадэ пщы1эм джэгушхуэр щызэхэдублэрт. Зыр л1эмэ, ад-

мис анхуэдэ кьуажэ хьэ-гьуэлЬыгъуэ джэгүм и пащ-тыхьт Шыгъушэ НэІиб. Ар зыщІэмьпър джэгу мыхъуауэ къальытэрт, здэмык Іуам къакІуэрти яшэрт. НэІиб къафу щытеткіэ, пшынэри зэ-рыльэльырт, Ізгури щіау-дырт. Мо щіалэ ціьнэ дахэш-хуэм знущіыжу льапэкіэ къа-фэу, къыпыгуфіыкірэ и нэхэр ипІытІу щыплъагъукІэ, уи гур къигуфІыкІырт, дуней

гур кынуфлыктырг, дуней гудуэр пшигъэгъупшэрт, уп-сэуну гукъыдэж къуитырт. Зэгуэрым, хэтхэми сщІз-жыркъым, щхьэусыгъуэри сщыгъупшэжащ, джэгушхуэ щыІэт, НэІиби щІэту. Иджы щыл; гэнион шіэту. ліджы ди адыгэ джэгухэм хьарзынэу къыщофэ, ауэ удж хэтыжу слъагъуркъым. Абы щыгъуэ уджыр ехьэжьауэ екlуэкІырт. Арат щіалэгъуалэм я зэпсэльапІэр, зэпыльыпІэр. Фэ-епль бэльтоку, гъуджэ ціыкІу хуэдэ гуэр гупыж зэхуащІми,

Удж ехуэх

уджырат шызэіэпахри. Атіз, зи гугьу сшіы джэгум шіалэгьуалар къзфакіз шры-къури. уджыр ирагьэжьаш. Нэінб зыпыль хъыджобзыр псомі ящірэти, ар зыгуэрым къыдишырги, ізлэгьу към хуншіырг е езыр дэкіырти, хуицЦырт е езыр дэкПырти, кърншажьэрт. А жэщым джэ-гум щы1этэкъым Нэ1иб зы-пылъ хъыджэбэри, зыхуэзэр къигъэуджырт. Сытми, хамэ къужээ къикlа хъыджэбэ мы-къужээ къикla хъыджэбэ мыквуажэ кынкы хывджэээ мы-ціваху гуэр къыГэщГэльагъуэ-ри, НэГибым къигъэуджыну къыдишащ. Моуэ утыкум зы-къыщигъэкГэрэхъуауэ НэІи-быр мэгушыГэ: - Мы хылджэбз хьэщГэм, къэ-

оыр мэгушы1э:
- Мы хыдджэбэ хызидэм, кто-ктульны и пэкІэ писъмо къыс-культым ци кържэк сыкток[у-муни, сумышэу сыктыдэк[ы-кахинуктым жери. - писъмом дължуктуру и жыпым проэ эени НэГиб. - Иджы мыр иыжэбэ этем(уэслуции, хъэнфэр зей-

хэм къыджепІакъым жыв-мыіэж... Мафіэм хуэдэу къызэщІэна

пыйн хэлэгэн, амицэрг, туулгыйн хэлэгэн, амицэрг, туулгын хэлэгэн, амицэрг, туулган тарын пхъэбгъу лъэгум и шырыкъу жьымкІэ теуащ...

жымкіВ теуайі...
Абдеж дунейр кнутэжані...
Насып диілті, кнутэжніі...
Насып диілті, кнутэжніі...
кым «Удж ныму», «удж
кырей», «удж кырей», «удж
кы «удж камы жыхуаізкым «удж пакрыжу» шілуэ
пхыбігі», тылу кіапафыр
пінку ірк кылгетыр хумышуу пкынірых аду
пынку ірк кылгетыр хумыпуу пкынірых аду
пынкырых і спітэтація
правижну муж пакрыжару
підті пінкі куму жажыты
шыпе зэрыт шыуаныр кыразана правижнуму жажыты
шыпе зэрыт шыуаныр кыразана правижнуму жажыты
шыпе зэрыт шыуаныр кыкъуалъзу тетти, къэлъейри къахэкlащи, хэт сес, хэти сикыхмаіліні, хот есе, хоти сісій жера зопіоліне. Со зи насын пяхь кындахм асххурі, іншиськи іншіні трау қымары іншиськи іншіні трау қымары іншіськи іншіні трау қымары іншіська зақы трау асқы асқы іншіст іншісті жомаі бара уылары іншісті жомаі бара уылары іншісті жома фіна дыпо іншіська жаір, а мар іншіська жаір, а мар іншіська жаір, а мар іншіська жаір, а уылар іншіська жаір, а уылары іншіська жаір, а уылар іншіська жаір інш

УНЭИДЗЫХЬЭР адыгэ хабээм къабыл ищіу щымытамэ, щыхугъэшхуэу, адыгагьэ дахэу псоми яльыгэрт благьагьэхій язгьуэщі льэлікь ушеувалізмі и деж абы я льхум ущізульщізных ульыхуныр. Гуфізгьуу гурэмы щізэных ульыхуныр Гуфізгьуу гурэмы щізэных мізэрынізмура ягу зэрихьы му хьыжхэбээм щіалям кыхыхуміція льагтунізгьзу о йурах хумам, и хэдэным жуміэрт, сй и дежхэр къысщійгыульніх ульыжхэбээм ціалям кыхыхуміція льагтунізгьзу о йурах хумам, и хэдэным жуміэр на ульых умам, и хэдэным жуміэр бай ульых умам, палктым ягу умижаму, хыджэбээр кызыххай хар бінуу яцій шахура благьэ тухохуучці. Пьяххур адыгіххмі я дежкій за и кольшыхугу уматахымы дырыхама, е унамізі, е жырахабэями адэ-анам я піціантізмі унагьуэм я пхэжухапізм, уэшх кырахабэяміх, гуміалі зура деж щызахууарт. Абі ягу тывызат затэрарійхмі, гура деж щызахууарт. Абі ягу тывызат затэрарійхмі, даум, кызгурыіурут я хыріджэбэмім й лізькомур кызэрыкіура.

Абдежым къвцяжобовым и зада кързаш, е абы я гънунатъулі, е балигъ кързуа къвдяжобовым и далъку щыблям, къвщізкам къв-кързти, фіјакъус ярикырт, икіи лъвыкухам я нахъыжьым жизрт, льзякъвым идру щытма, еблагъзну икіи опагъз якуя-ктуну къвзарыкіуахар. Абы и ужкай къвщізхар пиціантізм

«Иджы фыкъыщытлъыгъуэзэнум щхьэкlэ фымыгузавэ. Фи lyэху фlы ирикlyэ». Абы къикlырт: фыдогъэщlэхъури, ди

уэху къызевмыхуэ. Мыпхуэдэ жэуапхэм нэмыщlауэ нэгъуэщl зыи щыlэт _Чывмыгъэпlащlэ, хабзэ гуэрхэр щыlэщ. Ари гурыlуэгъуэт: дывмыгъэпіаціб, хабэз гуэрхэр ціыlэц. Ари гурыіуэгъуэт офыкъьтщірулщірэ хъвравнанц, благээ фыхьуну фызэры хуейри къыдгурыіуац, ауз ди пхьур зыхэфізикіын, зыхэпсэу кіынкіб дмі урхур дауз щыт? Абы щыгтуэри гурыіуэгъуэт хызджэбзым и лъэныкъузр унаплъз къэкіуэндуш къызэра гурыныры; сы під-унацій жаірэти лыхысухэр дэкімыырт.

МАФІЭДЗ Сэрэбий. 1994 гъэ.

annn ● Шхыныгъуэхэр

«Шэ хуабэ» хьэнтхъупс

МАРТЫХУ Зэтеуда щІэг-ъпщар псы хуабэлшікі шэ-пілі яльэс.
Шыхманым ит псывэм зэіашізурэ
хакіутэ, тхэхурымбэр кызграхакіута, тхэхурымбэр кызграхакіута, тхэхурымбэр кызгра
кызгра
кы

цыру къракіа къэлькунсы, ісащіэм и деж нахьэсыхукіэ, ікіу упщіыіурт. Араш «шэ абэкіэ» щіеджэр. Нысащіэр ы етіуанэ, ещанэ махуэхэм агъафэрт, быдзышэ нэхъыфіу

энущ жаlэрти. Халъхьэхэр (ціыхунтху ихьэ): нартыху зэтеудауэ - г и**хьэ):** нартыху зэтеудауэ - г 00, псыуэ - г 4000, шэ ьашагъащіэу - г 2000, тхъууэ -200, шыгъуу - узыхуейм хуэ-

«Адыгэ шхыныгъуэхэр» тхылъым кънтхыжащ.

• Фэ фщіэрэ?

Лы штар **КЪЫЗЭРАГЪЭВЫЖЫР**

Жьэрымэу ягьэу лэкъумыр ейуэ яху хабзэш. Дунейм ехыг лэкъумым и жьауэм щТэт ху ьащохъури, и псэр мэты аГэрт нэхъыжьхэм.

НэщІ мазэм жьэрымэ щагъэукІэ, эжэ-щхьэгъубжэхэр Іуах, цІыху элэкІхэм жьэрымэмэ къащІихьэн ихьэкІэ.

* * *

Къаз, бабыщ дагъэ гъэткІуар
мафІэм иса щІыфэм щыпхуэмэ,
мэхъуж. * * *

Лэпс пщтыр уефауэ псы щІыІэ ефыхьыжыну тэмэмкъым. Ны-уз уищІынущ.

КЪУБАТИЙ Борис

ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъышхьэм и къуэдээ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (редак-тор нэхъышхьэм и къуэдзэ), Ширдий Ма-ринэ (редактор нэхъышхьэм и къуэдзэ), тьурыжь Мадинэ (жэуап зыхь секре арь), Гъущіо Зариф, Къардэн Маритэ Ныбэжь Таисэ, Хьэжыкъарэ Алик.

Зыгъэпсэхугъуэ

махуэм

• ЖыІэгъуэхэр

Лъагъуныгъэр лъабжьэншэху, зэшІоплъэ

- *Щалэгъуэр икімэ, хъуэп-сэгъуэ къыпщохъуж. *Гугъэ-щкьэгъэпціэ жым диіыгъыху, ди япэ гъ уэгу теувахэм щіыкіэншафэ
- диіыгъыху, теувахэм щіыкіз. ядопль. *Зигу дыкъэмыкіыххэм читьызыфіэщіыжа фіы-
- зыкънзыфлэщимо ф... ф. до. 2002. 2

- щылунды, кориллы шұқызды.

  *Хамаукъэ кънхыа закъуэ, жилэри унэхьэм льапсэр иб-гынаш.

  *Хуашізфыр зыфізмашізм, машізри хуэфащэкъым.

  *Цівкур зэран щыхъур сэ-бэп щыхъуфынум и дежщ.

  *Ізпэдэгьэлэл: Ізмал зиіэр

ОУхеймэ - ульэщщ. О ФІы зыщІэ и пщІэ Псалтьэжьхэр

КІУЭДІВРКЫМ. О ХЪУМІ ІЗПІЗДЖРЭ ПЭТ, ОКЪРМ КЭСИИ, ОХЬЭМ ХЭСИИ, ХУМКІЭ МАППЪЭ ОІЗПІКЪЛІЗНІКЬЫМ ЛЕЙ ХЭТ

плъэ. ОІзпкълъзпкъым лей хэт-ОПІм исар шхум йопщэ. С Щхъэж и зекlyaп1э и кlyэдыжып1эщ. Шу зэрыш1эркъым.

Псалъэзэблэдз

Бжыным фэ куэд тельмэ...

ОБэдж цІыкІу ижымкІэ къеджыхмэ, фІыщ, сэмэгумкІэ щІагьуэкъым, жаІэрт.
 бъез блыпкъым зыкІэрыбгъащІэмэ, тхьэмыщкІагъэ

шіу зэрышэркы

ОБЖЭ олыпкым зыкторыогыщгэм; ткымыщктагы кышпуу кльытэрг. ӨБжыным фэ куэд тельмэ, щымахуэр щылэ мэхьу. ӨБлэгушдэм ушдэгэбэурэ бгыжылыну фыккым. ӨВлгъузбэр щым зэрынэсу, шыри псыри мэштри,

Ізмалыншэм зэрыхуагьакіуэ ізмэлсымэщ.
* Къульыкуншэм нэхьыбэ ельагъу - къыльысыху.
* Мыхьэнэншэр яіэтыху півкіей зещі.
* Шхээкірэ півкіеймэ, льаб-* Шхээкірэ півкіеймэ, льаб-* Дэлэпыр лейуэ къышімда-зэлезгьунтыр за кауащ.
* Загатыным загатуарынам * Загатыным загатуарынам * Загатыным загатуарынам * Загатыным загатуарынам * Загатуаным загатуарым * Загатуаным загатуарым * Загатуарым зага

 ээпсэгьунтыр эы хьуац.
 *Льагьуныгъэр льабжьэн-шэху, ээщіопльэ.
 *Зэман блэкіам куэд-ма щіэми хущіемыгъуэжа псэр Іэпкълъэпкъым льагъу ныгъэншау шыхуэлиеди ....кълъэлкъым льагъу-ныгъэншэу щыхъэулеящ. *Псэм фіыуэ ильэгъуар нэм щіагъузу къищтэркъым топщіыпщіэ.

нэм щіагъузу гологі - топщіыпщіэ. *Псэр зыхьэхур нэхьыбэм узытеліэ къыпіурыліыкіщ. узытелІэ къыпіурыны... *ФІыуэ пльагьур пхуэузыі ши, жагьуэгьум уфІэузыі

БЕЙТЫГЪУЭН Сэфарбий.

Си къуэш, си пщафіэ, имыбэлэрыгъ

(Уэрэд)

Си къуэш, си пщаф1э, умыбэлэрыгъ: Шу гуп къэсащи, ф1ы ягу къытхуимылъ

Шу гуп къэсами, саныпожьэ сэ, ФІэхъус-сэламкіэ къытызошэ (уой)

- Си къуэш, си пщафІэр уэстыфын

Мо си хакіуапщіэр сэ узотыр! (уой).

- Шым хэт хакіуапщіэр уи адэ ейкъэ (уой). Уи къуэш, уи пщафіэр къызэт! - жеіэр (уой).

Шы сокум хэлъу Іузогъэхыр (уой).

Пщіэгъуалэм тесым шэсыжащи (уой):
Уи къуэш, уи пщафіэр къызэт! - жеіз

Мо си мэл гуартэр уэ узотыр (уой)!

А уи мэл гуартэр уи адэ егъэшхыж, Ии къуэш, уи пщафіэр къызэт! - жеіэ (уой).

ПщІэгъуалэжьым тесым къызжьэхехуэр Уанэгум илъу Іузогъэхыр (уой).

- Си къуэш, си пщафІэр уэстыфь (уой)! (уой)!

(уо Шы пщампіэм дэлъу срехьэжьэ (уой)

- Си къуэш, си пщафіэ, умыбэлэрыгъ: Къыдырыжьым тесым сыпіэщіехыр сэ!

Си къуэш, си пщафіэр къыпоуври (уой), Мэлыжьым хуэдэурэ къыфіегъэжыр

Екіуэкіыу: 5. Зи пхъафэр фіьціафэ, тхьэмпэшхуэ зытет жыг піэужьыгьуэ. 8. Адыгэ тахрыххъэм узыщрихьэліэ псэущхьэ шынагьуэ,

хьэліэ псэущхьэ шынагьўэ, къужэмя псыр нубыдарэ зы-хуёйр къыхуамышіауэ яри-мыту. 10. Кърріэн цыкіу. 12. Зи купсэр яшх удз хуц-ктуэтьуэ. 14. Шэжыпс гы-фізіуа. 16. Жуэныгым къы-шагьэсэбэл ткіуаткіуэ. 18. Пхъэшхьэмыщхьэ. 19. Зи

Пхъвидкъзмыщ/къз. 19. 3и фом щизь, лышкуз зътелть. 22. ... жыгъей. 25. Шакххыз ткъэ. 26. Пщым и Јузхуткъзбащіз. 27. Былым Іус. 32. Хадххкі, 35. 3и къудамххэр теуххуэнщізькій жыг техний гърк. 34. Адыгэ драматург цізрыіуэ. 37. Шыуа нышхуэ. 38. Пасэм адыгэм я унащухы дражатург цізрыіуэ. 37. Шыуа нышхуэ. 38. Пасэм адыгэм я унащухы дражатург цізрыіуэ. 37. Шыуа пышха. 39. Жатуэтур. 41. ... къурыкъуу ежьэжащ. 42. Пасталкээ. 43. Шым 1

Пастапхъэ. **43**. Шым и кlyэкlэ. **45**. Игьуэ нэмысу ду-

нейм ехыжа адыгэ сурэтыці ціэрыіуэ. 48. Хадэм зэрилэжьыхь Іэмэпсымэ. **50**. Зи щхьэм хуэфІ, нэпсей. **52**.

Набдзэ ... **53**. Бзылъхугъэ ныбжынціэ. **55**. Совет Со-

юзым и Ліыхъужь Мэсей Ас-пъэнджэрий къыщапъхуа

къуажэ.

Къехъу: 1. Іэщ цыкіу. 2.

Къехъу: 1. Іэщ цыкіу. 2.

хъэщіэм іэщ ... хуаукіащ. 4.

Карыдза пъэпкъым щыщі хъэкіэкхъуэкіэм ныин. 6. Шіы

щхьэфэ щтырыгъу. 7. Ди

республикэм щыщ район,

Теплъэгъуэхэр

Нэхуми кіыфіми щымыуэхъу

◆Къыхэтх пэтми, зы хэмыщі, мащіэ хвууи умыльагъу.
◆Къыумыубыду ущіэзымыгъэкі.

Жэчапхэр.

хужымбэ гуур дэтг. Ар зы-хужымбэ мямшПу, псори эзипуувынык рикуренхы с-орейм гъуренхы с-рейм гъуренхы у българия и Кызгрымгу абыхым гу кызгынгэри: - Съгг, тнас», фыкъншны-зэлитыну? Дыламж, дагчат-хъ ффэнцрэ, мис мыл-хуэду дыкъышнахурэ, мокуу драгъачу», - жинш, Щагъщрэть хужь фіха щиммгъзы у кызгранър щывыгын хужь фізика щымыгыну къызэральэ-гъуам ириукІытарэ, къы-щыщІам иридыхышхыжу Пщымахуэ и шхьэр къмзы-щИэтам, сэрейм и бгъум зы цІыхуи щытыжтэкъым.

Псы. Бжэку, Дыгь ужь,

Шэ къэуэж

●Гушыіэ

Дагъатхъэ ффіэщірэ?

мэкъуауэгъуэт

МЭКЪУАУЭГЪУЭТ. Шкоусы туру туру то зъб-луру и урастур је иметур урастур урастур урастур урастур је иметур је имету

жанэ ущиГэкГэ, уи лъапсэм Гэгутез Тус, мэкъу Гэмбатэ Ізгутез Іус, мэкъу Ізмоатз щимылъкІэ - укъыщекІуэ-лІэжкІэ, удз тІэкІу зыщІы-пІэ къыщыпфыщІ хъуну-

ніз хванацінації, куліў Цімхубзым кънтригьз-зэжурэ жеізри-жеіз... Фыз псатьзмактыр хуз-мізкыж ціактым, ціагь-ціэль фіэкіа зэрыщы-мітьы, Пцымахуэ шэмо-джыр кънштэри, я унэм кыбітьаулэ кхым кіуаш. Жэці кімфіт. Кино еп-

льауэ клубым къикІыж къуажэ щІалэгъуалэр пльэ-мэ, кхъэм удз пиупщІу зы хужьыбээ гуэр дэтт. Ар зы-

ШЭ КЪЗ/ЭЖЬМ пэхьун псальэ гурымыхь гьэткlугьуей гузэ эт-заын хуейуэ кымсхуихуаш. Шкээрыутlыпц, шкээзыдэрді куру эз иумпра рсізшізээндыра, го бээгулэм кымпыльэтар, бэлыхышэм и кіалэм сытезыгьзуыра рауэ кысельэфэлі эмкну? Не1эмал, кытгьзээжынукым сыктыбгынэкіэрэ икіагьэр фащэу игъащіэкіэ кымсхуэзыгына кым

гъэнам. Тезубыдэу зи гум дыркъуэ шынагъуэ тесщlари хэт жыlэт? Псэ къабээ зиlэуя нэхъ хейуэ къигъэщlахэм ящыш жынд 17 н.э. көздө эзлэу я жэх бекту я көлі өздікалам жыңы зыш, Игьаш]акіз кызимыпэсыфын, си льэнықкууяіз и гүм кымып-эжіыхжен езутіыпшри, семьэ жащ, Тесціыхы-кым кызэрыщыхъунуми - мафіэр кыпыпыльэльу жыз-хэздээри, щіэнакіагьэ мащім кіэлыздзыжащ, Ээман хээдээри, шіэнакійтээ мащік кіэльыздэыжаш, Зэман дакіарча қилшіэнаф къвшізікі ас псалажа м култкыра шысккутар. Си гулсьсэм абы къришіэкіа учае бэаржэмрэ шыскутар, Си гулсьсэм абы къришіэкіа учае бэаржэмрэ шыскута угурсыгуларура кізысуз эйкыжа шіэшкэр зазгээээ хуэжыну, и кірипэмий шысшыйыжыну си кіру эзэгээээ хуэжыну, и кірипэмий шысшыйыжыну си кіру тактура кіру тактур тактура кіру тактура кіру тактура кіру тактура кіру тактура кіру тактур т

... .- ... хэг хэшиглэм уре-шэри, уи гулсысэхэм зыщрагъэплъыхь. Абы щыгъуэми уи псэр их узу, игъэгулээ у...

ЯугъащІэ жагъуэгъухэм

Сп жагъуэгъухэр апхуэдизкіэ мыхьэныншэщи ціыхум къыздальагъуну соукіытэ. Хьэх Сэфарбий.

шыхум кыздальатьтуну соуквита ЖАГВУЭГБУ зиізм, дауи, гьащізм щызыізрагьзхыащ шівхур зыхущізин, тыншу зыпьямізрех куэлеспаї гурр-хэр. Арыншамэ, сыт щкозій якафізіузхунт?! Аквынкіз пратыну кызышішыхэр. Мылькури, фыгьуэри, гьащіз грусэри цівлум кізры-мішых куржыккузми, и шжэр псэумэ, кыззымыб'єнны-ну пізр и аксыльярш, Абыкіз тхээмыщийэр сыткіт тхьэ-тухжим тіўшый хызжожуы, із ужу мышыхатя жыхуазуа-куздахьа ари?! Ауэ сыт хакіыпізу шыізр? Игъэвын, ишэ-тун, кіміт ээльту екіумым хуёлу кыжушіка, кітами, ар насыпу кызтытаткыш. Уеблямэ - насыпышкуу, Куза кызыкуржыныўшам, зыгуэрым аквыкушіся, Атізми, ар насыпу кызтыкатытых зыгуэрыя аквыкуу кіхуа жатьуатун уніз хабэхкым. Зафытнуэр уафэгум шіліэтэрэ езым и 1 зіліз зээрызуні аквыл дакы унарытуны жатьуатун уніз хабэхкым. Зафытнуэр уафэгум шіліэтэрэ езым и 1 зіліз зээрызуні аквыл шіліз кызгурыбгызіуэну псалэт икін гуалэт апхуаду жатьуутум.

НапэкІуэцІыр зыгъэхьэзырар ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэщ.

Редактор нэхъыщхьэ

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭІ

53 54

дихэщаптэр

дей-Балькьэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цІэкІз щыІэ уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: релактор изхышкым, секретарым 42-56-19; редактор изхышкым и ккуэдлэхэл 24-63-64, 47-31-44, 47-33-23, жууал изык секретарым 12-22-86; секретариатым -42-22-66; КБУДМЭЗЭМ: политикомЕр, жылагыумр гынк Булухуэмкр - 42-22-86; кыуагы гышПырр эко омикумкр - 47-22-63, 42-75-59; пилкабэмкр -

42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабээхьумэ Гуэху шГапГэхэм ядэлэжьэнымкГэ - 42-60-53; хъыбары щІзхэмкіз, спортымрэ письмохэмкіз - 42-22-88; егьэ джэныгьэмрэ щізныгьэмкіз - 47-32-15; зэдзэкіакіуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалте
 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; комп
 IуэхущІапІэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Ецураніму І. Жівакізмыхау, 4. Мэзыттка», 10. Хахуэ, 11. Алмэ, 12. Танэ, 14. «Ціваку», 15. Гърбокэ, 17. Алман, 12. Танэ, 14. «Ціваку», 15. Гърбокэ, 17. Аламан, 27. Лъзына, 28. Бжанэ, 32. Мылтау, 34. Къру, 35. Къудды, 36. Рота, 37. Гъзса, 38. Батэрэз, 39. Гъятханэ, Късъмуст, 2. Ківах, 3. Махуаку, 5. «Зуший», 6. Ткъзтъу, 7. Сятэней, 8. Псыжж, 9. Ткъзмар, 13. Нысэ, 16. Бгъзи, 19. «Нур. 20. Аму, 23. Ислъэмей, 24. Ціхьзыкку», 25. Гурыкт, 26. Балэ, 29. Батыр, 30. Цірым, 31. Мізіут, 33. Курыт, 35. Къуалэ. Теддо тхыпъэхэм къмпияхы бжыгьэхэм, къмпиарта (ухугуухэм и пожагыме) ахэр зыгхахэм ису жузаи яхь. Акторхэмр редакцэмрэ и Гухуу сильамер эртекуэ Газетыр 15 темлархэм жуухьминар и шир дэлын КъБ-м фексрально пошт узынализин тхумжэ и уриалегизм. Тел-12-06-51, 42-19-59. Газетыр помыждэ жуум сек КъБ-ч и "Роспечиъ" АО-м. Газетыр 1989 тъзм дангъгказъм и 16-м — МН-006-5м шфту ятхан. Зы илъским тазетыр 250-ро къмдом!. 2005 тъзм нада Роспочна и дангърская "Роспублика.

хьынущ, си ..., уэ псэууэ укъо-нэ, насыпыр мыгуэшщ» КІыщокъуэ Алим и усэм щыщщ. 35. Анэкъилъху. 36.

щыщц, 35. Анэкъилъху. 36. Нартхэм я гъукр. 40. «Адакъэкlзу къзбгъэшрэ, къзшыкъху таку фібукіз-рэ, къазшырыдзу дубзыкі-мэ... жыхуа]эа раакъэ?. Нарт эпосым цыіцц. 41. Гъэшхэкі. 44. Хадэхэкі. 45. Шей... згъавэри сефащ. 46.

Япэ ит, адрейхэм къахэжаныкі. 47. Зиусхьэн лъэпкъ.

ныкі. 47. Зиускын пыянк. 49. Янськом, газет, журнал худахэр зыізрыкьэ, цівкухм жумазыгуашых різкумдіа-піэ. 51. Кывым нэгъуэщіў зреджэ. 54. Жыг пыягэ. 56. Зи шхым цы темытыж. Зэхэзылтыкар МЫЗ Ахымэдш.

Жэпуэгъуэм и 17-м ди газетым тета псалъэзэблэдзым и жэуапхэр:

Мы кыболкыскум сілокахми; жуўан зыка секретарым і ктуудзя Кыаннюкку Эллэ, ре-дактору Шкьэшэмыші Изэ, корректорхэў Цей Заирэ (3,4-но лап.), Щоджэн Иннэ (1,2-иэ нап.), корректорхэм я дэіэныкьуэгьу Иуан Заирэ. Комикотерей г агаетым и теплэга, кишан; Ныр Саціл, Мэлбахкуэ Анжелэ, су-

щащ: Ныр Саидэ, Мэлоахъуэ А этыщІ Бицу Жаннэ. Номерыр "Адыгэ псалъэм" и ко ІзнатІзм щагъэхьэзыран

Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Індексыр 51531● Тираж 10.125● Заказ №3189